Tiszántúl

Politikai napilap

200

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 k.
Negyedévre ..... 4 „
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 „
Vidékre postán szállitva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 „
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 147. szám. Nagyvárad. Szerda 1914 julius 1

OSTROMÁLLAPOT SZERAJEVOBAN.

A szerajevói galád merényletnek most kezdünk a hátterébe is belátni egy kevéssé. Valami pokoti tüz forr, lázadoz oda lent s ma még nem tudjuk hol fog ez a tüz fölfakadni.

Mind bizonyosabbá válik, hogy a trónörökös és neje ellen végrehajtott merényletet tervszerüen készitették elő, még pedig valószinüleg Belgrádban. A szerb fővárosból valósággal megmételyezik a boszniai szerb fiatalságot. Az ottani gimnáziumokban a tanulókat valósággal megmételyezte a nagyszerb hóbort; jellemző, hogy az egyik merénylő VIII. osztályos diák, a kit nyilván mások fanatizáltak arra, hogy a rigómezei csata évfordulóján kövesse el az aljas merényletet és igy „nemzeti hős“ szerepében tetszelegve, legyen gyilkossá.

A szerajevói közvélemény is a nagyszerb tendenciákra vezeti vissza a merényletet s a horvátok és mohamedánok elkeseredése elleni erőszak fordul a szerbek ellen. Tüntetnek, pusztitanak — mintha bizony ezzel meg nem történtté lehetne tenni azt, a mi megtörtént!

A hatóságok pedig az ostromállapotot hirdették ki. Roppant szigoruak — utólag. Mintha ezzel jóvá lehetne tenni azt a bünös könnyelmüséget, mellyel a kellő rendszabályok alkalmazását annak idején elmulasztották. Most aztán a katonai és polgári hatóságok egymást okolják — és valószinüleg mind a kettőnek igaza van. Egyik sem tett olyan óvintézkedéseket, a melyek pedig balkáni néppel szemben, a minő a szerb és a horvát, elkerülhetlenek.

*

A két fejedelmi halott teteme pedig virágok közt, csendben utazik — haza, a három zokogó árva gyermek körébe. Miért is hagyták el azt a boldog, kedves családi kört? Nem többet ért annak a három gyermeknek tiszta, derült homloka minden boszniai parádénál? Nem ér föl az az idilli családi kör az egész Boszniával és Hercegovinával? A kötelesség — az hivta a trónörököst és ment és elesett a kötelesség harcmezején. Visszatér családi tüzhelyére holtan, de mint a siron tul is élő példája a kötelességteljesitő férfiunak. Visszatér az anya is, holtan, de mint a siron is tul élő példaképe a hitvesi hüségnek. Egy leányuk, két fiuk siratja őket — és lesznek bizonnyal méltó gyermekei a kötelességteljesités harcmezején elesett szülőknek.

A trónörököspár életrajza.

Ferenc Ferdinánd trónörökös Grácban született 1863 december 18-án. Atyja Károly Lajos, anyja Mária Annunciata, nápolyi királyleány volt. 1875-ben az utolsó modenai herceg reáhagyta óriási vagyonát, amiért a trónörökös az Este nevet is hozzácsatolta családi ciméhez. Tizenötéves korában hadnagygyá nevezték, 1883-ban főhadnagy, majd hamarosan kapitány és őrnagy. Rudolf trónörökös halála után Ferenc Ferdinánd főherceg lett a Habsburg-trón várományosává; atyja ugyanis lemondott trónöröklési jogáról elsőszülött fia javára. 1892-ben világkörüli utra indult, 1894-től egészsége visszaállitására hosszabb tartózkodásra délvidékre utazott. Külföldi látogatásain a király képviseletében többször megjelent, hivatalosan Budapesten 1899-ben mutatkozott be, mint trónörökös.

A trónörökös szerelmi története az 1899-ik év őszén kezdődött. A főherceg harminchatodik évébe járt és sürün fordult meg nagybátyja, Frigyes főherceg pozsonyi és badeni házában. Leányos ház volt az. Chotek Zsófia grófnő akkor udvarhölgye volt Izabella főhercegnőnek és tapintatos, szerény modoráért nagyon kedvelte őt a főhercegi család. Egy borus októberi napon ismét ott volt Ferenc Ferdinánd a főhercegnél a Baden melletti Weilburgban, amikor egyszerre belépett abba a szobába, amelyben éppen ott volt a főherceg is. Chotek grófnő szerényen egy sarokba ülve, kézimunkához fogott. Ferenc Ferdinánd főherceg egy ideig észre sem vette a fiatal hölgyet s elgondolkozva nézegetett ki az ablakon az esőverte tájra. Amikor hátrafordult, tekintete a nyugodtan dolgozó grófnőre esett. — Beszélgetni kezdett vele. Tulajdonképpen csak most látta meg, mily szép, mozdulataiban mennyi báj van s mily szellemes. Ettől fogva még gyakrabban látogatott el Weilburgba. Csakhamar nyilvánvalóvá lett, hogy látogatásai Chotek grófnőnek szólnak. A főherceg napról-napra melegebben érdeklődött a grófnő iránt s mély szerelemre gyult iránta. Egyszer a főherceg egyedül találta a grófnőt. Nem tudván uralkodni érzelmein, megvallotta neki szerelmét s kijelentette, hogy feleségül akarja venni. Az udvarnál persze nagy volt a megütközés s minden követ megmozgattak, hogy a főherceget eltéritsék szándékától. Chotek grófnőt nyomban Csehországba vitték, abban a reményben, hogy a trónörökös meg fogja gondolni a dolgot. Azonban hiábavaló volt a remény, a trónörökös nem engedett s végül a király is beleegyezett a házasságba, mert belátta, hogy a főherceg inkább lemond a trónra való igényéről, minthogy a grófnőtől elszakadjon. 1900-ban nőül vette Chotek Zsófia grófnőt, aki miatt lemondott fia trónöröklési jogáról. Chotek Zsófia grófnő Chotek Bohusláv titkos tanácsos és Kinsky Vilma grófnő leánya. A király az 1900 junius 1-én, Reichsradtban megkötött házasság után főhercegnői rangra emelte Zsófia grófnőt, akit a királyi kegy a Durchlaucht cimmel és ranggal ajándékozott meg. Házasságukból három gyermek, Zsófia főhercegnő, Miksa és Ernő főherceg született. 1899-től kezdve meglátogatta a berlini, pétervári, madridi, drezdai, londoni, bukaresti udvarokat. 1897-ben altábornagy, 1899-ben lovassági tábornok lett. 1913 óta ő volt az osztrák-magyar haderő főfelügyelője.

HOLLANDY, PAPP ÉS VELITS

Telefon 956. sz.

mübutor-, portál- és épület-asztalosok
lakberendezési vállalata
Füzesfa-telep 7. sz. Uj vashidtó mellett.

Gépek villanyerőre felszerelve. — Készitünk teljes lakberendezéseket, kávéház, vendéglő és egyéb üzletek teljes felszerelését, ugyszintén kapuzatok és épületmunkákat.

Teljes konyha- és előszoba-berendezéseket raktáron tartunk.

Tervekkel és rajzokkal kivánatra dijtalanul szolgálunk.

Legutóbb 1914- április 29 én volt Budapesten és a király nevében megnyitotta a delegációk tanácskozását.

A trónörökös pár magyarul kitünően beszélt — a miről legutolsó itt tartózkodása alkalmával is meggyőződtek a delegátusok, — még az utolsó években is egyre folytatta magyar tanulmányait. Hohenberg hercegnő is évekig vett magyar órákat. Tanáruk, Lányi József tinini püspök, nagyváradi kanonok gyakran mondogatta, ha a trónörökösről kérdezték :

— Testestől-lelkestől magyar ember vagyok és ezért sajnálom, hogy nem beszélhetek, mert akkor itthon is látnák, mennyire szereti a magyarokat a fenség és a hercegnő.

A trónörökös pár családi élete egészen vallásos alapokon nyugodott. Minden reggel misét hallgattak és havonta egyszer gyóntak és megáldoztak. Mindketten lelkes hivei voltak a Mária-kultusznak és gyakran térdeltek egymás mellett a hercegnő lourdesi Mária-szobra előtt.

Ostromállapotban.

Délután hat óra óta Szerajevóban ostromállapotot rendeltek el.

És végesvégig, amerre a vonat elhalad, sorfalat áll a katonaság. A vasuti sinpár mellett 20—20 lépésnyire egy-egy szuronyos baka, a veszélyesebb pontokon, a vágányelágazásoknál egy egész század.

Kétszáz letartóztatás.

Vasárnap dél óta közel kétszáz embert tartóztattak le, többnyire szerbeket, akik gyanusan viselkedtek. Igy letartóztatták Cabrinovics apját, anyját és testvérét, továbbá Princip háziasszonyát, Staka Ilica asszonyt, bár tagadják, hogy tudtak volna a merényletről.

Az éjszaka mintegy harminc embert tartóztattak le s minthogy a rendőrség, a katonaság és az ügyészség fogháza már zsufolva van, a város határában levő táborban egy egész zászlóalj őrzi az ujabb letartóztatottakat.

A szerbek fővezére.

Egész Szerajevóban igen nagy a felháborodás Jeftanovics Glisa ellen, aki egyike a leggazdagabb szerbeknek s most eltünt a városból. Városszerte azt beszélik, hogy ő pénzelte a nagyszerbeket s most a merénylet elkövetése után megszökött. Az Európa-szállodát, mely szintén az ő tulajdona, a tömeg tegnap megtámadta s a földszinti részt egészen lerombolta.

—

A holttestek hazaszállitása.

Szerajevó, junius 30. Pontban fél nyolc órakor a konak fölötti magaslatról 21 ágyulövés dördült el.

Fönt a hegyen ágyulövések közepette elindult utolsó utjára Ferenc Ferdinánd tónörökös és felesége.

A mozdony mögött két kalauzkocsi van, utána következik az udvari különkocsi, misztikus látványt nyujtván az alkonyatban a középre festett hatalmas fehér kereszt. Ebben a külön kocsiban pihen a trónörökös és feleségének holtteste. Bent a kocsiban örökmécses ont vékony világot a két virággal telistele födött ravatal fölé. A halottaskocsi után következik a gyászkiséret három termes kocsija, mindegyikben diszbeöltözött törzstisztek.

A trónörökös bizalmasabb emberei kisirt szemekkel, mogorva arccal vállukon a sárgafekete szolgálati övvel várják az indulást. Arcukon meghatottság, üveges szemmel néznek a pályaudvaron a néma képet. A következő kocsiban Hohenberg hercegnő udvarhölgyei, majd három első osztályu kocsiban az udvartartás tagjai, diszbe öltözött lakájok, komornyikok udvari hivatalnokok és lovászok. Az utolsó kocsiban az arciere testőrség foglal helyet.

A Viribus Unitison.

Metkovic, julius 30. Délután 6 órakor érkezett ide az udvari vonat, amelyen a trónörököspár bebalzsamozott holttestét szállitották. Az egész város az utcán volt. Minden házon gyászlobogó lengett.

A fejedelmi holttesteket magába záró koporsókat matrózok emelték le a kocsiból és karon vitték át az udvari yachtra. A yachton minden felekezet papjai, nagyszámu katonai előkelőség és a községtanács tagjai várták a koporsókat.

A yacht elindulását disztüz jelezte. Mindenütt, amerre a hajó elvonult, a tengerparti községek lakói, a községtanács tagjaival az élükön a tengerparton állottak és mikor a hajó odaért, letérdepelve imádkoztak a trónörököspár lelkiüdvéért.

A Viribus Unitis előtt állott meg a yacht. A mosztári ezred diszszázada a parton állva fogadta a yachtot.

Matrózok emelték le a koporsókat a yachtról a hadihajóra, amely 19 ágyulövéssel tisztelgett a halottaknak. Félárbocra engedett zászlóval indult a szomoru hajó Trieszt felé.

A beszentelés és temetés.

Bécs, junius 30. Triesztbe szerdán este kilenckor érkezik halott utasaival a Viribis Unitis. Csütörtök reggel kilenckor a két koporsót vonaton viszik Bécsbe a déli vasut állomására. Innen azonnal átviszik a két koporsót a Hofburg kápolnájába, a hol felravatalozzák őket. Harmadikán délelőtt 8—12-ig a közönséget bebocsátják a kápolnába a ravatal megtekintésére. Harmadikán délután négy órakor következik az ünnepélyes beszentelés, a melyet a bécsi hercegérsek, Piffl fog végezni a legnagyobb gyászpompával. A beszentelésen jelen lesz ő felsége és az egész uralkodó család. A herceg Montenuovo által készitett temetési programban gondoskodás történt arról is, hogy Hohenberg hercegnő családja is helyet kapjon a kápolnában. A hercegnő családtagjai azonban tisztára mint magánszemélyek jelenhetnek meg. A beszentelés után a udvari szertartás véget ér.

A főudvarmesteri hivatal által készitett temetési tervezetben további intézkedés nem foglaltatik, a mi azt jelenti, hogy a beszentelés után az elhunyt trónörökös és feleségének holtteste a Hohenberg hercegnő családtagjainak rendelkezésére áll. Harmadikán este tiz órakor át viszik a holttesteket a Westbahnhofra, ahonnan másnap reggel indul a külön vonat Artstettenbe, a hol a temetés lesz. De ez már nem udvari szertartás, mint hogy a trónörökös ugy intézkedett, hogy nem a kapucinusok sirboltjában akar pihenni, hanem Artstettenben.

A főudvarmesteri hivatal kötelessége nem terjed ki a temetés ez utolsó mozzanatának elintézésére. Itt az uralkodó családnak már csak azok a tagjai lesznek jelen, akik akarnak, vagyis a trónörökös legközelebbi rokonai, anyja, Mária Terézia és nővére, Mária Annunziata, valószinüleg Károly Ferenc József, az uj trónörökös, meg azok, a kik önként odautaznak. Erre vonatkozólag semmi intézkedés nem történt, mert, amint hangsulyozom, az udvari szertartás a beszenteléssel véget ér.

Artstettenben csendes vigila mellett helyezik örök nyugalomra a trónörökös párt. Bécsben szombat délelőtt tizenegy órakor lesz a nagy ünnepi gyászmise, melyen valószinüleg a király is résztvesz. Ezzel egy időben tartják Budapesten is a nagy rekviemet.

A temetés.

Bécs, junius 30. A temetés teljesen magánjellegü lesz.

Tegnap délután Jovanovics bécsi szerb követ azt közölte Montenuovo herceg főudvarmesterrel, hogy a trónörökös temetésére Sándor szerb trónörökös meg akar jelenni Bécsben. Miután azonban ez a történtek után kinosan hatott volna Bécsben és miután határozott refust — tulzott bécsi tapintat legalább ezt diktálja — nem lehetett adni, ugy intézkedtek, hogy a temetés magánjellegü legyen és arra Vilmos német császáron kivül semmiféle külföldi szuverén nem fog eljönni. Ennek következtében sem a szász király, sem más európai uralkodó személy nem jön Bécsbe. Annál inkább elmaradnak a külföldi uralkodók, mert Ferenc József király is kijelentette, hogy nem vesz részt a temetésen, ezt az izgalmat nem birja már el.

A trónörökös végrendelete.

Bécs, junius 30. A főudvarmester ma délelőtt fél kilenc órakor kihallgatáson jelent meg a királynál és átadta a kétszeresen lepecsételt végrendeletet. A testamentumot a király valószinüleg már ma délelőtt felbontotta

A végrendeletben a trónörökös első sorban magánvagyonáról intézkedett, a melyet három gyermekére hagyott. E magánvagyon a konopisti és chlumetzi birtokból, rengeteg mükincsből és tekintélyes készpénzből áll.

A pápa részvéte.

Róma, junius 30. A pápát a szerajevői büntény annyira megrenditette, hogy alig tudott megállani a lábán. Az orvosok sürgető kérelme dacára, este 8 órakor lement a Szent Péter-székesegyházba, hogy imádkozzék a meggyilkolt trónörökös pár lelkiüdveért. Lakosztályába visszatérve, a pápa több izben elájult.

A Vatikán köreiben is mindenütt meg-

A „Kolozsvári Kristály“ Gőzmosógyár üzlethelyiségét
Szalárdi-utca 9. szám alá (Rosenzweig füzőipar épület) **helyezte át.**
Ruhafestés. — Vegytisztitás — Gőzmosás.

látszik az a rettenetes megrendülés, amelyet a szerajevói gaz merénylet okozott.

Ferenc Ferdinánd árvái.

Prága, junius 30. A Hlas Naroda leirta azt a borzalmas megrázó jelenetet, mikor a chlumetzi kastélyban megmondták a trónörökös három gyermekének, hogy árvák lettek. A gyászhir vasárnap délben érkezett Chlumetzbe, de senki sem árult el a hercegeknek és a hercegnőnek semmit. Délután megérkezett a gyorsvonattal Chotek Henriette grófnő, az elhunyt Hohenberg Zsófia hercegnő huga és sokáig tartott, mig erőt vett magán a gyermekek láttára. Este felé maga köré gyüjtötte a három gyermeket s közölte velük, hogy atyjuk és anyjuk sulyosan betegek, nagyon veszedelmes az állapotuk, menjenek a templomba és imádkozzanak szüleikért.

Este hét órakor dr Stanowsky, a kis hercegek nevelője, kiméletesen előkészitette a trónörökös gyermekeit a gyászos valóságra. A kis hercegnő és fivérei görcsösen zokogtak, nem lehetett őket megvigasztalni. Chotek Henriette grófnéra olyan hatással volt a gyermekek gyásza, hogy elájult. A megrenditő jelenetnek szemtanuja volt továbbá gróf Wuthenau, a gyermekek nagybátyja, aki feleségével jött a kastélyba, Schönburg herceg, gróf Nostitz és gróf Schönborn Albert, a cseh közigazgatási bizottság elnöke. Mindannyian vigasztalták a gyermekeket, akik keservesen sirtak.

A KIRÁLY HADPARANCSA.

Bécs, junius 30. A közeli napokban hir szerint a király, mint legfőbb hadur, az egész fegyveres haderőhöz hadiparancsot fog intézni és abban mélységes gyászát fogja kifejezni azért a sulyos veszteségért, amely Ferenc Ferdinánd főherceg tragikus halálával az egész hadsereget érte.

A hadparancs, mint mondják, foglalkozni fog a főhercegnek a hadsereg és a haditengerészet érdekében kifejtett fáradhatatlan tevékenységével, amelynek gyakorlása közben esett a galád merényletnek áldozatul.

Beavatott körökben mondják, hogy Ferenc Ferdinánd főherceg, hadsereg főfelügyelő emlékének örök időkre való megörökitése céljából a hadsereg egy csapattestjét minden időkre Ferenc Ferdinánd főherceg nevéről fogják elnevezni. Ez a csapattest a stockerauban állomásozó 7-ik számu dragonyosezred lesz, amelynek körében a főherceg katonai ifjuságát töltötte és amely iránt mint azt a mult évi jubiláris ünnepség alkalmával beigazolta, mindig különös ragaszkodással viseltetett.

A trónörökös halálával elárvult állását, az egész fegyveres haderő főfelügyelőséget a Neue Freie Presse értesülése szerint egyelőre nem fogják betölteni.

A német császár parancsa.

Berlin, junius 30. A hadsereg rendeleti közlönye a következő legfelső kabinetparancsot közli:

Mély sajnálatomra, hirtelen elhunyt Ferenc Ferdinánd osztrák-estei főherceg és trónörökös. Emléke megtisztelése végett elrendelem, hogy az Ágost Vürttembergi herceg nevét viselő 10. számu poseni ulánusezred, amelynek az elhunyt parancsnoka volt és a Ferenc császár nevét viselő 2. számu gárdagránátosezred tisztikara nyolc napon át gyászt viseljen. Az elhunyt főherceg temetésén ezen ezredek az ezredparancsnokból, egy törzstisztből, egy főhadnagyból álló küldöttség által képiseltessék magukat. Utasitom, hogy ezeket haladéktalanul közölje a hadsereggel. Kiel, 1914. junius 29. A hadügyminiszterhez: *Vilmos R.*

Az uralkodó család tagjai Bécsben.

Bécs, junius 30.

Az uralkodó család tagjai tömegesen érkeznek meg a temetésre. Tegnap érkeztek Gizella bajor hercegnő, Lipót bajor herceg, Lipót Salvator főherceg, Frigyes főherceg, Izabella főhercegnő és Mária Terézia főhercegnő.

A megtorlás.

Szerajevó, junius 30. A trónörököspár ellen elkövetett merénylet visszahatása már nagy erővel jelentkezik. Minden gyülölet a szerbek ellen zudul fel. Sola Vojiszlav alpolgármester, szerb vezér házát támadták meg a mohamedánok s itt is katonaságot kellett kirendelni a rend fentartására. Trebinjéből és Zavidovicsból is összetüzések hire jön.

Tizenöt merényletet terveztek

Szerajevó, junius 30. A nyomozás állitólag kideritette, hogy azon az utvonalon, amerre a trónörökös kocsijának mennie kellett, tizenöt helyen voltak felállitva forradalmárok, bombával és revolverrel.

A merénylők ujabb vallomása.

Szerajevó, junius 30. Tegnap este Kritzler budapesti államrendőrségi detektiv megjelent a fogházban Princip cellájában. A gyilkos töredelmes beismerő vallomást tett a detektivnek. Elmondotta, hogy Belgrádban egy kávéházban megismerkedett egy Cigo nevü komitácsival.

Ebben a kávéházban naponkint megfordult; itt találkozott és itt ismerkedett össze Cabrinovicscsal. Két hónappal ezelőtt megtudta hogy a trónörökös Szerajevóba készült. Már akkor tervezték Cabrinovicscsal együtt a merényletet. A belgrádi kávéházban több bosnyák is megfordult. Cigo átadott Principnek és Cabrinovicsnak egy-egy bombát és egyéb robbanószereket. Junius 10-én jöttek Belgrádból valamennyien Szerajevóba. A bombát annak a háznak a kertjében ásták el, a melyben laktak. Princip négy gimnáziumot végzett Szerajevóban az ötödik, hatodik és hetedik osztályt pedig Belgrádban járta.

Cabrinovics Nedelykó nyolc hónappal ezelőtt ismerkedett meg Princippel és Cigóval. Az ismerkedés az ő vallomása szerint is Belgrádban történt.

Az államrendőrségi detektivek Princip lakásán házkutatást tartottak, amely meglepő eredménnyel járt. A szalmazsákokban rendkivül sok aranyat találtak, egy Mária képben meg bankjegyek voltak elrejtve, összesen körülbelül kétezer korona értékben.

Az országgyülés részvéte.

A képviselőház ülése.

A Ház mai ülése Ferenc Ferdinánd trónörökös emlékének volt szentelve.

Néma csend van az ülésteremben, Beöthy megnyitja az ülést, majd feláll, mire ugy az ülésteremben, mint a karzaton mindenki felállott. Az elnök meghatott hangon kezd beszélni:

Megdöbbenve jelentem a tisztelt Háznak azt a köztudomásu, megrenditő tényt, hogy 28-án, vasárnap ő császári és királyi fenséges urat, Ferenc Ferdinánd tórnörököst és fenséges nejét, Hohenberg Zsófia hercegnőt a férfiui kötelesség és hitvesi odaadás teljesitése közben megölték. Mély részvéttel tölti el ez a gyászhir a magyar nemzetnek minden tagját, hogy a megértő fejedelmi férfiu és életének méltó társa elköltözött az életből, itt hagyván alig serdült gyermekeit. A magyar nemzet szintén a bálványozásig rajong ősz királyáért, részt vesz annak minden bánatában és minden örömében. Együtt veszünk részt vele ebben a nagy csapásban is, a mely felkent homlokát érte. Együtt gyászol a nemzet királyával, a kinek háza legközelebb álló férfitagját ragadta el a kérlelhetetlen sors. Husz millió magyar szív dobbanása ad visszhangot annak a részvétnek és megindulásnak, a mely a szülőtlenül maradt fejedelmi árvák felé száll.

Inditványozom, hogy a Ház a trónörökös elvesztése felett érzett mélységes részvétét jegyzőkönyvben fejezze ki és a szokásos módon a legmagasabb trón zsámolyához juttassa Inditványozom, hogy bizza meg a Ház az elnökséget, hogy a temetésen való részvétel dolgában intézkedjék és a következő ülésnek a napirendjére majd megtegye az intézkedést.

Beöthy beszéde után a képviselők leültek és Teleszky János emelkedett szólásra.

Teleszky János pénzügyminiszter: A miniszterelnök távollétében reáhárul, hogy mint a kormány jelenlevő tagja, kifejezést adjon a magyar kormány részvétének a megdöbbentő gyászeset alkalból, amely megfosztotta a magyar trónt városnyosától, a magyar nemzetet jövendő uralkodójától, ő Felségét és a dinasztiát legbiztosabb támaszától.

Gróf *Khuen-Héderváry* Károly: A gyász pillanataiban felséges urunkhoz fordulunk mély részvétünkkel. A munkapárt nevében hozzájárulok az elnök javaslatához.

Gróf *Apponyi* Albert: Nincs olyan beszéd, a mely méltóan kifejezné ilyenkor érzéseinket és gondolatainkat. Egy nagyerejü, nagyszándéku, nagyhivatásu férfiu költözött el az élők sorából a gaz merénylő golyójától. Egy jövő válik multtá, mielőbb jelenné alakulhatott volna, a történelemnek egy fejezete lepecsételve és olvasatlanul marad. Hogy egyes gaz merénylők áldozata lett-e a trónörökös és fenséges neje, vagy pedig mélyreható és széleskörü összeesküvés áldozata, azt ma nem tudjuk.

Az eset világosságot kiván, meg kell ismernünk a sötét erőket és le kell rájuk sujtanunk.

ZAUDERER

Erdély és Biharmegye legnagyobb posztó divatáruháza Nagyvárad Zöldfa u. 1. Moskovits palota.

Telefon 11-15. szám. Telefon 11-15. szám.

Tisztelettel értesiti a n. é. közönséget, hogy megérkeztek a nyári idény ujdonságai

férfi és női gyapjuszövetek,

valamint luszterek (minden szinben), tennis nadrágszövetek, nyers selyem, mosó és hazai szőttes vásznak. Állandó nagy raktár egész ruházati és reverenda szövetekben, valamint billiárd-posztókban.

A legerősebb férfit is lesujthatja egyetlen merénylő golyója, de a dinasztiának erőssége csak a nemzet erőssége lehet, épp azért szükséges, hogy ennek a nemzetnek adják meg nemzeti életének kifejlődéséhez minden föltételt és ez a nemzet hüségesen fog állni a dinasztia mellett. A gondviselés megintett bennünket. Ezt a rettenetes intelmet el kellett mondanunk egy erős férfi elhunytánál, mert csak ez méltó az ő emlékezetéhez.

Gróf *Andrássy* Gyula: Első elborult pillantása a fejedelmi árvákra esik. Más sors várt reájuk és most el vannak hagyatva az árvák, de a magyar nemzet rokonszenve és megindult szülői szeretete kisérni fogja őket egész életükön át. Megemlékezik Ferenc Ferdinánd trónörökös nagy emberi tragédiájáról, a kit hasonló tragikum állitott a trón elé, hogy szent hivatását betöltse, A trónörökös pár nagy tragikumának mélyén csak egy megnyugtató, hogy nem kellett nekik egymást tulélniök.

Ferenc Ferninánd férfiasan képviselte Magyarország azon hatalmi érdekeit, amelyek fel nem adhatók soha, az orgyilkos ezért emelt kezet ellene, mert ő képviselte Magyarországnak és az egész monarchiának ezt a vitális érdekét. Sohase szabad ezt elfelejteni Magyarországnak. Mély részvéttel vagyunk uralkodó királyunk iránt, aki éppen most épült föl halálos betegségéből és most ismét egy ilyen nagy csapás gyengiti.

Gróf *Zichy* Aladár a néppárt bánatát tolmácsolja és mély részvétét a fejedelmi házaspár iránt, akiknek igazi keresztényi s igazi polgári házasélete az ország minden polgárának példát adott.

Báró *Rajecsics* József a horvát országos képviselők felháborodásának ad kifejezést. A merénylő nemzetisége csunya világot vet egy egész nemzetre, de a horvát-szerb koalició törhetetlenül áll a dinasztikus hüség és az 1868-iki alaptörvények alapján.

Giesswein Sándor rövid felszólalása után az elnök elfogadottnak jelentette ki a javaslatát és ezzel az ülés véget ért.

—

A főrendiház.

Budapest, junius 30.

A főrendiház mai rendkivüli ülésén Wavrik Béla elnöklése mellett elhatározták, hogy a trónörököspár halála alkalmával jegyzőkönyvileg rójják le részvétüket a trón zsámolyánál. Küldöttséget választottak, a mely a főrendiház koszoruját fogja elhelyezni a Ferencz Ferdinánd és Zsófia hercegnő koporsójára.

—

Harminc millióra biztositotta életét a trónörökös.

Prága, jun. 30.

Hiteles forrásból közli a Prages Tagblatt: Ferenc Ferdinánd trónörökös egy hollandi biztositó társaságnál halál esetére 30 millió holland forintra biztositotta magát, neje pedig 15 millió holland forintra volt bebiztositva.

—

Tüntetés Zágrábban.

Zágráb, jun. 30.

(Saját tudósitónktól.) A Sabor ülése, amely délután folytatódott, óriási botrányok között folyt le. Jegyzőkönyveket és más papirokat dobáltak Medakovics szerb elnök felé, akinek kondoleáló beszédét sem akarták meghallgatni.

Ülés után a Frank-párti képviselők mellett nagy tüntetés volt.

— Le Szerbiával!

— Vesszen Szerbia!

— Le a gyilkosokkal!

Ezeket kiabálta az intelligencia is. Mindenhol tapasztalni lehet a szerbellenes hangulatot.

Zágráb, junius 30.

Itt is nagy szerbellenes tüntetést rendeztek a horvát diákok. A tüntető menet élén horvát zászlót vittek és Ferenc Ferdinánd gyászfátyollal bevont arcképét.

Egy kávéházba, ahova szerbek járnak betörtek, összezuztak mindent. A rendőrök karddal verték szét a tüntetőket. Sokan megsebesültek.

—

Cabrinovics Fiumében koldult.

Fiume, jun 30.

A bombavető Cabrinovics nehány hónappal ezelőtt Fiumében járt, a hol azonban nem akartak neki munkát adni, mert ismerték milyen fanatikus szerb. Koldulással szedett össze 70 koronát, amivel Belgrádba utazott.

—

Ujabb tüntetés Szerajevóban.

Szerajavó, jun. 30.

Este 9 órakor a szerb követség palotája előtt nagy tüntetést rendeztek a török és horvát alattvalók. Egy szerb zászlót elégettek és a követség ablakait bezuzták. Közben ezt kiabálta a felbőszült tömeg:

— *Megkell bosszulni Ferenc Ferdinánd halálát!*

— *Éljen a monarchia!*

— *Le a gyilkos szerbekkel.*

Majd a katonaság közbelépésére a Gotterhalte hangjai mellett szétoszlott a tömeg.

Szerajevó, junius 30.

A sabornak a király által kinevezett két alelnöke, Jonkics szerajevói orvos és dr Dimovics ügyvéd — mindkettő ujvidéki származásu, — megjelent Kolasz bárónál és Zurunily osztályfőnöknél és kérte őket, hogy vessenek végett a szerbek elleni fosztogatásoknak. Mindkettő megigérte, hogy igyekszik rendet teremteni, annyival is inkább, mert már kihirdették a hadállapotot. Erre az intézkedésre szükség volt, mert eddig is sulyos zavargások és rombolások történtek. A szerb árvbházat teljesen lerombolták. Betörtek Jeftanovics Savka nevü gazdag szerb özvegyéhez, a ki betegen feküdt ágyában. Lakásának butorait darabokra törték és az egész lakást annyira tönkretették, hogy az özvegyet kórházba kellett szállitani, kogy ott ápoltathassa tovább magát. Bajcsalics kormánypárti szerb nágykereskedő üzletét teljesen szétrombolták, hasonlóképpen Szimo Prnyatovics üzletét és házát is, ennek feleségéről leszedték az ékszereket és azokat teljesen összezuzták, lopni azonban nem loptak semmit.

A zavargásokkal és rombolásokkal okozott kár eddig több mint egy millió korona.

—

A megyéspüspök körlevele.

A megrenditő borzalmas kettős merénylet hirét a legelsők között kapta gróf *Széchényi* Miklós v. b. t. t., megyéspüspök, akit mélyen megrenditett a rémes hir.

A megyéspüspök azonnal kitüzette a rezidencia kapujára a gyászlobogót.

Ezenkiül gyászkeretes pásztorlevelet küldött szét, amelyben hivatalosan közli az egyházmegye papságával a borzalmas merénylet, s a papság imájába ajánlja a Fenséges áldozatokat.

Elrendelte továbbá a megyéspüspök, hogy julius 4-én a székesegyházban és julius 6-án az egyházmegye minden plébánia templomában engesztelő szentmiseáldozatot mutassanak be, amelyre a hatóságok és testületek meghivandók.

A főpásztori körlevél egész szövegében a következő:

Megrázó és végtelenül lesujtó hirt közlök Tisztelendő papságommal:

Ferencz Ferdinánd trónörökös főherceg, Ő cs. és kir. Fensége és neje Hohenberg Zsófia hercegnő gyilkos merénylet áldozatává lettek.

Meghalt a trónörökös, meghalt szeretett agg királyunk sok nehéz gondjának osztályosa, a legmagasabb trón örököse, a szent koronának várományosa.

Amikor a legfőbb Hadurnak képviseletében a boszniai hadgyakorlatokon járt; miután, mint buzgó katholikus a fenséges nejével együtt a vasárnapi misehallgatás kötelességének — épületes példát adva — eleget tett: a példás keresztényt egy hitetlen elvetemedett gonosztevő, a legmagasabb tekintély képviselőjét egy tekintélytipró, a kötelességtudás és rendszeretet példaképét egy rendfelforgató, a jognak és igazságnak oltalmazóját az anarchiának egy őrjöngő hive megölte.

Gonosztevő, szentségtörő kezek megfosztottak sok reményünktől, országunkat trónörökösétől, egyházunkat erőskaru védelmezőjétől, sok-sok szegényt bőkezü jótevőjüktől, három ártatlan gyermeket szüleitől, a példás családi élet melegségétől, boldogságától; mert gyilkos kéz ölé meg legjobb szülőiket. Gyilkos kéz ragadott el egy nemes és nagyrahivatott emberpárt a nagyremények küszöbéről, egy ideális családi élet boldogságának öléből.

A lesujtó valóságtól áthatott lelkünk első fohásza Istenhez emelkedik, akinek utjai kifürkészhetetlenek, hogy megnyugodva végzésén irgalmába ajánljuk az elszállt lelkeket.

A második fohászunk jóságos Királyunkért száll égfelé. Kérjük az Istent, hogy erősitse meg Őt; hogy Ő, aki már második trónutódját veszti el véres halállal, meg ne rendüljön ennek a nagy csapásnak rettenetes sulya alatt. Nagy lelkének egész erejére, hivatásának teljes átérzésére, szenvedésekben megedzett jellemének teljes szilárdságára, de mindenek felett Isten kiváló kegyelmére lesz szüksége, hogy megadással fogadja a Gondviselés kezéből, most sokat hányatott élete alkonyán ezt a sulyos megpróbáltatást is.

Azért Krisztusban szeretett paptársaim és testvéreim imádkozzunk királyunkért, országunkért, édes hazánkért, hazánk bol-

dogulásáért és békéjeért és siessünk az elköltözött lelkeknek segitséget nyujtani ker. katholikus hitünk, reményünk és szeretetünk sugallata szerint imádkozva azokért akiket kötelességük teljesitése közben ragadott el a halál.

Elrendelem, hogy a *székesegyházamban folyó évi julius hó 4-ik napján, az egyházmegyém minden önálló lelkészségének templomában pedig julius 6. napján a meghivandó hatóságok és testületek jelenlétében engesztelő szentmise áldozatot mutassanak be.* Végül a főhatóságom alá tartozó összes iskolák az országos gyász jeléül fekete lobogót tüzzenek ki, amely julius 14. napjáig marad az épületeken.

Nagy-Várad, 1914. junius 30.

Miklós, püspök.

A vármegye gyásza.

A vármegyén szintén mély megdöbbenést keltett a megrázó tragédia hire. Az országot ért mély gyászról vasárnap este kapott hivatalos értesitést *Miskolczy* Ferenc főispán. A gyász jeléül azonnal kitüzték a fekete lobogót. A főispán hétfőn a következő rövid értesitést küldte a közigazgatási bizottság tagjainak:

Biharvármegye közigazgatási bizottsága elnökétől.

Minden közigazgatási bizottsági tag urnak!

A közigazgatási bizottságnak f. évi julius hó elsői ülését a közbe jött országos gyászeset, ő cs. és kir. Fensége Ferencz Ferdinánd trónörökös elhalálozása miatt elhalasztom.

Nagyvárad, 1914. jun. 29.

Miskolczy,
főispán.

A vármegye a legközelebb tartandó rendkivüli közgyülésen fog a trónörökös tragédiájával foglalkozni. A temetésen külön küldöttségileg képviselteti magát Biharvármegye.

A posta- és távirda igazgatóság a gyászhir vétele után szintén intézkedett, hogy a gyásznak kellő módon adjon kifejezést a hivatal. Az igazgatóság hétfőtől kezdve gyászkeretes papiron küldi szét intézkedéseit.

Nagyvárad részvéte.

A belügyminiszter hétfőn reggel értesitette táviratban Nagyvárad városát a trónörökös pár meggyilkolásáról. *Hlatky* Endre főispán már korábban megkapta a megrenditő esetről a hivatalos értesitést.

A főispán hosszasabban tárgyalt *Komlóssy* József gazd. tanácsossal, aki mint tb. főjegyző, jelenleg helyettesiti a szabadságon levő polgármestert.

A tárgyalás eredményéhez képest intézkedett a polgármester-helyettes és azonnal rendkivüli tanácsülést hivott össze.

Komlóssy József felolvasta a belügyminiszter táviratát, majd a következőket mondotta:

— Nagyvárad mély megrendülést és fájdalmas részvétet érez a dicsőséges uralkodócsaládot, a monarkiát és a magyar nemzetet ért mérhetetlenül sulyos csapás fölött, amelyet bünös kezek okoztak. Hogy Nagyvárad érzelmei méltó kifejezésre jussanak, inditványozom, kérje föl a tanács a méltóságos főispán urat rendkivüli városi közgyülés összehivására.

Az inditványt a tanács magáévá tette.

Gerő Ármin főkapitány bejelentette, hogy a hivatalos értesülés megérkezte után már tegnap intézkedett az országos gyász kifejezésre juttatása iránt. Betiltotta a kabarét és a variete előadást, a cirkuszt, a nyilvános zenét és összes nyilvánosságokat a városban a trónörökös temetése napjáig bezárólag. A tanács helyeslőleg tudomásul vette ezen intézkedéseket.

Komlóssy József bejelentette továbbá, hogy a közönséget felhivta, miszerint a házakra gyászlobogókat tüzzön ki és igyekezzék külsőleg is kifejezésre juttatni a nemzet gyászát.

Erre vonatkozólag a következő felhivást bocsátotta ki a polgármester helyettes:

Nagyvárad város tanácsa felkéri a város polgárait, hogy Ő Császári és Királyi Fensége Ferenc Ferdinánd főherceg és Fenséges Hitvese Hohenberg Zsófia hercegnőnek Serajevóban bünös merénylet által történt váratlan elhunyta felett érzett részvétük és fájdalmuk jeléül házaikra gyászlobogót kitüzni sziveskedjenek.

Nagyvárad város rendkivüli tanácsülésének 1914. junius 29-én tartott üléséből: *Komlóssy*, s. k. polgármester helyettes.

A város törvényhatósága julius 2-án, csütörtökön délután 3 órakor rendkivüli közgyülést tart a gyászeset alkalmából, amelyre a következő gyászszegélyü meghivót bocsátották ki:

Minden bizottsági tag urnak!

Néhai Fenséges Ferenc Ferdinánd trónörökös főherceg ur és fenséges hitvese Hohenberg Zsófia Hercegnőnek bünös merénylet által való elhalálozása alkalmából Főispán ur Őméltósága f. évi julius hó 2-ik napjának d. u. 3 órájára rendkivüli közgyülést tüzvén ki.

Felkérem Nagyvárad város bizottsági tagjait, hogy a jelzett időben a Városháza dísztermében megjelenni sziveskedjenek.
Komlóssy, polgármester h.

*

A közönség tájékozására megjegyezzük, hogy ilyen gyászlobogókat Boros Jenőné vehet, darabja 7 vagy 13 kor. A temetés napján valószinüleg minden házon gyászlobogó lesz.

Nyugdijazott tüzértisztek tömeges ténylegesitése. A M. K. jelenti: A hadsereg tüzérségének nagyarányu fejlesztése és átszervezése következtében sok ágyuüteget a magyar és osztrák honvédségnek adták át. Azokkal a tábori ágyuezredekkel, amelyeket a két honvédtüzérség felállitása előtt háboru esetén az osztrák Landwehr és a m. kir. honvédhadosztályokhoz osztottak be, részben a közös hadsereg gyaloghadosztályaihoz tartozó ágyuezredeket fogják megerősiteni, oly módon, hogy ezredenként hat üteg jut 24 ágyuval, részben pedig ezeket az ágyuezredeket tarackezredekké fogják átszervezni.

Ehhez az átszeryezéshez azonban 1200 tiszttel többre van szükség. A gyalogságnál fennálló nagy tiszthiány miatt olyan nyugdijazott tüzértiszteket szándékoznak tömegesen ténylegesiteni, akik helyi- vagy népfelkelői szolgálatra még alkalmasak és az ilyeneket ténylegesitésük után pótkeret- vagy töltényraktárkeret-parancsnokul akarják felhasználni. Ezenkivül olyan szolgálatra is beosztanák a ténylegesitett tüzértiszteket, amelyek fizikai képességüknek egyébként megfelelnek. A hadügyminisztérium már igen sok nyugdijazott tüzértiszthez intézett ilyenirányu megkeresést.

Tanerők választása.

Mellőzték az ideiglenesen müködőket.

A nagyváradi községi polgári fiu- és leányiskolánál megüresedett tanitói és tanitónői állásokat tegnap töltötték be.

Az iskolaszék többsége ezuttal nagyon szigoru álláspontra helyezkedett s bár nem volt az egyik szakból pályázó, nem méltányolta azokat, akik már huzamosabb idő óta mint ideiglenesek müködtek, már a mi iskolánknál.

Dr *Thury* László elnökölt s az iskolaszék tagjai szokatlanul nagy számmal voltak jelen.

Tudomásul vették a csoportigazgatók jelentetését. A néhai Mendelényi Béláné halálával megüresedett hely betöltését az elnökségre bizták.

Ezután a választásokra került a sor.

A községi polgári fiuiskolánál megüresedett négy állás és pedig egy a nyelv- és történelmi szakból, egy a mennyiségtani és természettudományi szakból és két rajztanitói állás.

A mennyiségtani szakból megfelelő képzettségü pályázó nem volt.

Dr *Stokker* József azt inditványozta, hogy a pályázók közül senkit se zárjanak ki a jelölésből.

Dr *Thury* László elnök hivatkozott a pályázati feltételekre, mely szerint csak a megfelelő képesitéssel birókat vehetik figyelembe.

Dr *Grósz* Menyhért hasonló értelemben szólalt fel.

Feliczides Lajos inditványozta, hogy a fiuiskolánál a pályázókat mind jelöljék.

Gábel Jakab a Stokker inditványa mellett érvel s gyakorlati szempontokból fejtegeti, hogy nem mindég a szakképesités az irányadó. Annál inkább helyén való az összes pályázók figyelembe vétele, mert mennyiségtani szakra nehezen kerül szakszerü pályázó.

Dr *Thury* László azt javasolja, hogy a mennyiségtani szakra most ne válasszanak, hanem uj pályázatot irjanak ki. A többi helyeket azonban töltsék be most.

A többség elfogadta az elnök javaslatát s igy a mennyiségtani szakra uj pályázatot irnak ki.

A nyelvtani szakra jelöltettek: Molnár Béla és Sipos András.

A szavazásnál Molnár Béla 23, Sipos András 18 szavazatot kapott s igy *Molnár* Béla választatott meg.

A rajztanitói állásokra az összes szavazatokkal: Péter Gyula és Teván István választattak meg.

*

A polgári leányiskolánál betöltésre kerülő 3 állásnál ujabb vita kerekedett.

A nyelvtani szakra két tanerőt kellett választani, s a pályázat szerint a megválasztandóknak a német nyelvre is képesitéssel kellett birniok. Ez annyit jelentett, hogy akik már jó eredménnyel müködtek ideiglenesen a nagyvaradi polgári leányiskolánál, nem jelöltetnek.

Dr *Stokker* József ujból kifejtette álláspontját, hogy méltányos a már eredményesen müködők jelölése.

Feliczides Lajos hivatkozott az előbb megejtett jelölésre s mivel a fiuiskolánál nem vették figyelembe a méltányosságot, itt is a szakszervezeti szigort kivánja alkalmazni.

Dr *Adorján* Emil elismeri, hogy a szakszerinti képesités megkivánása helyes, de a méltányosság szempontját véli szolgálni az által, ha most nem töltik be az állásokat, hanem függőben hagyják egy évig, mig az illetők megszerzik a német nyelvi képesitést. Addig tartsák meg a mostani kisegitőket kenyerükben.

Özv. *Személyi* Kálmánné igazgatónő hivatkozott arra, hogy a miniszteri kiküldött határozott kivánsága az volt, hogy az ideiglenes állásokat rendszeritsék rendes állásokkal.

Az elnökség javaslatát dr *Thury* László abban terjesztette elő, hogy akiknek nincsen meg a németből a képesitésük, ne bocsássák szavazásra.

A többség ezt fogadta el.

Igy jelöltettek: . dám Paula és Horthy Margit.

40 szavazatból 39-el *Horthy* Margit választatott meg.

A mennyiségtani szakra szavazatot kaptak: Reichard Erzsébet 38, Öttömössy Olga 13, Husz Mária 16, Csajkos Mária 16, Dadayné Nagy Margit 1 és Dobler Jolán 1 szavazatot.

Mivel Csajkos Mária és Husz Mária egyforma szavazatot kaptak, uj szavazást rendelt el a kettő között az elnök, amelynél Csajkos Mária 22, Husz Mária 12 szavazatot s igy a két állásra Reichard Erzsi és Csajkos Mária választattak meg.

Ezután dr *Adorján* Emil inditványára a többi ügyek tárgyalását egy későbbi ülésre halasztották.

Megalakitották néhányan a radikálispártot Nagyváradon.

Néptelen népgyülés a Kereskedelmi Csarnokban.

Vasárnap délelőtt kimondták a radikálisok, hogy megalakitják Nagyváradon az uj pártot.

Ami magát az alakulást és a pártot illeti, arra nézve minden okos embernek megvan a maga véleménye.

Bennünk igazán nincs semmi lekicsinylés, amikor azt mondjuk, hogy nagy esők után temérdek gomba üti fel a fejét a mezőkön. Az emberek óvatosak. Tudják, hogy van bolondgomba is. Ennélfogva az okos ember nem ad pénzt a radikális párt programmjáért.

Akik elmentek az alakuló gyülésre a Kereskedelmi Csarnokba, azok inkább kiváncsiságból mentek el. Nem mindennap lehet látni bolondgombát, mert azt még a parasztasszonyok sem hozzák be a városba.

A radikális pártnak is csak rendőri asszisztencia mellett volt megengedve ez a vakmerőség. A gyülésen a rendőrség részéről *Kemény* L. Ignác tb. alkapitány vett részt. Neki van a rendőrségen a legjobb szive és a legerősebb gyomra . . .

Azzal az eltökélt szándékkal mentünk el az alakuló gyülésre, hogy okvetlenül feljegyezzük a megjelent előkelőségek neveit. Mivel azonban nem találtunk egyetlen egy említésreméltó nevet sem, ennélfogva névsorral nem szolgálhatunk. Azt még a radikálisok lapja sem tette meg, hogy felsoroljon vagy százötven zsidó kereskedő segédet Többen aligha lehettek a kereskedő segédek. egyebek még voltak vagy 15—20-an. No meg ott volt Lázár Aurél. Jó társaságot választott magának. Szabadkőmüvesek, ifju héber kereskedő segédek és Lázár Aurél.

De milyen ravaszul volt ez is csinálva. Az emelvény körül széles körben széksort helyeztek el. Ezzel elvették a terem negyed részét. Másik negyed részét a pódium foglalta le, harmadik negyede üres volt és igy a negyedik negyedben heringek módjára nyüzsgött az az alig kétszáz ember. Ilyen a radikális társadalmi berendezkedés! . . .

Dr *Perezel* Adolf nyitotta meg a gyülést, elnöknek ajánlotta dr *Grósz* Menyhértet, jegyzőnek dr *Oláh* Bélát. Persze megválasztották őket.

A beszédek.

Dr *Grósz* Menyhért emberorvos és szakadkőmüves főmester. Foglalkozik a közép kori betegségekkel. Nincs tisztában a bőjt, az ima, kegyszerek stb. fogalmával. Meggyőződése, hogy a jelenlévők sincsenek tisztában (Ugy van!) Ennélfogva ajánlaja, hogy mindenki öltözzön át. Majd a szónokok, mint hivatásos társadalmi átöltöztetők megadják a szükséges ruházkodási irányelveket.

A kétszáz ember idegesen mozgolódik. A bőrüket akarják kicserélni. Biró Lajos, aki mint tudjuk, az irói pályára készül, ezuttal elhagyta a sárga liliomokat és a vastag humor szálain játszadozott. Igy a tavalyi hóval kapcsolatosan megkérdezte, hogy hol van *Gábel* Jakab? Szivtépő eredetiséggel azt mondotta, hogy ő biztosan tudja, hogyha tizezer ökör bajba jutna, a kormány megmozdulna és segitene kihuzni őket a sárból.

— De százezer munkanélkülit üres kézzel bocsájt el a kereskedelmi miniszter. (Viharos taps.)

— Nagyváradon a pápai csalhatatlanság helyére a hitközségi elnök csalhatatlansága lépett. (Ezen is jóizüen derültek.) Szomoruan elintézte ezután Tisza Istvánt, beszélt a munkanélküliségről, amelyen Tiszáék nem akarnak segiteni, azután kikapott az ellenzék, mert egyedül üdvözitő párt a radikális párt, ez teremti meg a jövendő uj, boldog Magyarországot és ezért kellett nekik kilépni a nyugodt, kényelmes, privát életből, amelyben pedig szivesebben maradtak volna. (Hát ki hivta őket, miért nem maradtak?)

Ezután a Világ öreg ágyuját, *Jászi* Oszkárt szegezték az elszánt kétszázak fülének. Ki sem ejtette a bomba szót, pedig már ekkor iszonyu büz volt a levegőben. Többen kinyitogatták a felső ablakokat.

Többszöri vizivás után megtudtuk, hogy mit akar. Szeretné a vallásunkat kiküszöbölni az iskolából, elválasztani az államot az egyháztól, olcsó kenyeret, progressziv adót, lelkiismeretes szabadságot és politikai jogegyenlőséget.

A jelenlevők hallgatagon kijelentették, hogy nem teljesithetik ezeket a kivánságokat, mert nincs módjukban. Szükség van az agrár-reformra. És ez a reform ugyan mi volna más Jásziék szerint, mint a latifundiumokkal szemben az állam kényszerkisajátitási joga és, no igen, a szekularizáció. Mikor ezt a szót kimondta, dühösen, kéjes lázzal tapsolt, orditott a tömeg. Ezzel aztán minden bajon segitve van. (Közben legyezgette a nemzetiségeket is, amint már volt szerencsénk tőle hallani. (*Lázár* Aurél dr helyeslőleg bólongatott. . . Ezen felbuzdulva, György Ernő kapacitálni kezdte, hogy szólaljon fel, de erre már *Lázár Aurél nem volt kapható.*

Erre Jászi áttért a jelen nem lévő parasztság helyzetére. A paraszti dolgokhoz nem szokott városi füleket csiklandozta az uj felfogás, amelyből az tünt ki, hogy Jászi elsőrangu földmüvelő lenne. A pályatévesztett szónokot számosan üdvözölték.

Meg kell még jegyeznem, hogy a *Városi Polgári pártot* országos szerencsétlenségnek deklarálta.

Kisebb veszedelmek.

Azután dr *Lánczi* Jenő a radikális-párt szociálpolitikai programjáról beszél. Dr *Iván* Miklós volt a következő szónok, mert a szónokokból a gyülés alig akart kifogyni.

Végül dr *György* Ernő felolvassa az áldozatok neveit, akiknek kötelességük szervezni Váradon a pártot; Ezek a következők:

Dr Grósz Menyhért, dr Sarkadi Lajos, dr Stern Ödön, Budai Tibor, Csigás Mihály, dr György Ernő, dr Bárdos Imre, Stern Béla, Horváth Gusztáv, Petrás János, dr Meer Samu, Nagy Dezső, dr Schwartz Illés, dr Rácz Miksa, dr Kovács Zsigmond, Kupferstein Rudolf, Balázs Márton, dr Kádár Elek, Kurlender Jenő, dr Barta Andor, Réti Jenő, dr Fried János, Herskovits Rudolf, dr Grósz Imre, dr Lévay Béla, Oláh Béla, Maráz Ferenc, dr Berkovits René, Németi Mihály, dr Nagy Mihály, Amigó Jenő, dr Perezel Adoff, Sebestyén Dezső, Erdősi Bertalan, Ritzig József, Barna Károly, Schmidt Sándor, dr Kaufmann Gyula, Marton, Manó.

Van köztük vagy hat keresztény.

Dr *Schwarcz* Illés az orvosok támogatását jelentette be. Mintha érezte volna, hogy ennek a beteg pártnak nagy szüksége van az orvosok szimpatiájára.

Beszéltek még dr Kotzó Jenő, Csigás Mihály, Németi Mihály, Réti Jenő. A határozati javaslatot elfogadták.

Már szeretett volna szétoszlani a tömeg, de a rendezőség csemegének hagyta *Ady* Endrét.

— Azért könyörögtem ki magamnak az utolsó helyet, — mondotta — mert nem vagyok szónok, a beszéd nem mesterségem.

— Ugyvan! — kiáltotta egy hang a középen.

Volt erre hangos hahota, hosszantartó, élénk derültség, alig akart percek mulva félbe szakadni. No igen, ki volt adva a jelszó, hogy sokat kell helyeselni; hogy mire, az igazán nem tartozott a dolog lényegéhez.

Ady Endre forró szavakat mondott. Pedig a melegség már igazán türhetetlen volt. *Perczel* Adolf szintén meleg szavakkal állott elő, de ezekkel vége is volt a heccnek.

Az egész esetben csak az a furcsa, hogy az embereket teljesen hidegen hagyta az uj párt. Délután két órakor, mikor a Tiszántul első különkiadása megjelent a szerajevói véres merényletről, mindenki elfelejtette az uj pártot. Halva született.

Imrik Kornélia zenevizsgája.

Igazi örömünk telt az idén a nyilvános vizsgálati hangversenyekben. Az összes mesterek valóban szép dolgokat produkáltak s láthattuk az eredményből, hogy ma már több szára tehető azoknak a gyermekeknek, ifjaknak és fiatal leányoknak a száma, akik komolyan foglalkoznak a zenével. Különösen örvendtünk annak, hogy nemcsak a tanitványok, hanem a tanitók is haladtak. Módszerük mindinkább igyekszik megközeliteni az akadémiait, alaposabb és komolyabb lett az egész zeneoktatás. Ezekből a növendékekből fog kikerülni Nagyváradnak jelenleg csaknem teljesen hiányzó intelligens zenekedvelő és zeneértő publikuma.

Imrik Kornélia az a zenetanárnő, aki kezdettől fogva, már abban az időben komolyan vette a zenetanitást, amikor általában még csak az volt a cél, hogy a növendék minél hamarabb megtanulja a Dunári valcert, a Hejretyutyutyut s ezzel befejeződött a tanitás, mert most már az ujabb magyar nótákat naturista módra és hátborzongató összhangositással maga is megtanulta a tehetséges csemete. Aki egy Chopin valcert tudott döcögve és féltempóban, az már csodagyerek volt és mükedvelő hangversenyen szerepelt.

Ebben az időben Imrik Kornélia már határtalan lelkesedéssel és a balsikerek miatt kétségbe nem esve, az elért sikereken buzdulva haladt a maga utján, amelynek célja növendékeinek alapos oktatásával a város zenei életének és kulturális szinvonalának

emelése volt. Ha jelesebb művész lépett föl városunkban, Imrik Kornéliát és tanitványait mindig ott láttuk a komoly hallgatók és lelkesen tapsolók közt. Zeneszerzeményei szintén egy nemesebb irány szolgálatára vannak hivatva.

Bátran elmondhatjuk, hogy nincs senki Váradon, aki annyira lelkesülne a zenéért, az igazi, komoly zenéért, mint Imrik Kornélia. Minden gondolata, minden érzése, minden idege csupa zene. Elképzelhetjük' hogy ilyen lelkesedéssel s ilyen tudással a tanitásban is rendkivüli eredményeket kell elérnie. Valóban vasárnap délutáni hangversenye fényes tanubizonyságot tett kiváló tanitási képességeiről.

A várost futó tüzként bejárt borzasztó gyászhir leverő hatása sem tarthatta vissza az előkelő közönséget, hogy meg ne töltse a gimnázium disztermét, ahol a vizsgálati hangverseny volt. A hangverseny méltó volt a nagy érdeklődésre.

A növendékek jétékán, a haladásnak minden fokozatában elsősorban az alapos készültség, a fokozathoz mért ieljes technikai készültség és különösen az előadásban megnyilvánuló megértés és helyes kifejezés tünt fel. Látszott, hogy nemcsak el tudják hibátlanul játszani a darabot, hanem értik és érzik a szerzőnek minden gondolatát, melyeket hiven tolmácsolt nekik a tanárnő.

Ez a megjegyzés nemcsak a haladottabb tanitványokra vonatkozik, hanem az egészen kezdőkre is. A legkisebb gyermek legapróbb darabjának előadásában is van stilus. Ilyen az igazán észszerü zeneoktatás. Nem csak a különböző billentyüket kell a tanulónak látnia, hogy melyik vonalra melyik hangjegyet irjuk, hanem tudnia, éreznie és éreztetnie kell, hogy épp ugy, mint az egymásmellé rakott betük, a kották is gondolatot, érzést fejeznek ki.

Imrik Kornéliának ez a kitünő módszere megnyilvánul abban is, hogy az előadási darabokat ötletszerüen és ugy válogatja össze, hogy a darab alapgondolata beilleszkedjék a tanuló gondolatvilágába.

A müsort Imrik Bözske és Márta nyitották meg egy bájosan előadott gyermekdarabbal. Grósz Valéria és Sas Annus is nagyon csinosan játszottak, nemkülönben ifj. Imrik Sándor és ifj. Imrik Gusztávka is. Rákossy Ilonka és Daniberg Ilus már haladottabb növendékek. Nagyon csinosan játszottak Boros Elza és Ille Bandi, szépen sikerült Gréger Irén és Boronkay Mariska négykezese is.

Utánuk *Steiner Erzsi*, aki az első akadémiai osztályt végzi, Liszt nyolcadik rapszódiáját adta elő bravuros müvészettel. *Angyal* Ilus egy Chopin balladát s később a tizenharmadik Liszt rapszódiát játszotta. Szintén kiváló növendék, akinek szép tehetsége bámulatosan fejlődik a tanárnő szakavatott vezetése mellett. Nagyon meg kell dicsérnünk Ötömössy Juliskát és Klemann Adélt, valamint Sas Arankát, akik mind nagyon szép technikai készséggel és finom előadással rendelkeznek. Forgách Hajnalka preciz négykezesét maga Imrik Kornélia kisérte, beigazolva, hogy nemcsak kiváló pedagógus, hanem elsőrendü előadó müvész is, aki nemcsak megmagyarázza, hanem meg is mutatja növendékeinek, hogy mit hogyan kell játszani, ez pedig a tanitásnál a legontosabb.

Boronkay Mariska szépen, értelmesen interpretálta Beethowen és Chopin egy-egy nehéz darabját, Steiner Erzsi pedig egy igen nehéz Chopin Impromptut és Sinding remek Frühlingsranschen-jét jászotta el gyönyörüen sok tapsot aratva. A pompás müsort *Angyal* Ilus és Steiner Erzsi egy nagyszabásu négykezessel zárták be.

A közönség állandóan lelkesen tapsolt és őszinte, meleg ünneplésben részesitette a tanárnőt, akinek gondos odaadó munkája a legszebb gyümölcsöt termette s akinek minden szülő s minden tanitvány igaz hálával tartozik. *Dr K. J.*

A kalocsai érsek beiktatása.

A váradi káptalan üdvözlete.

Örömünnepnek készült a hétfői nap Kalocsán. Kalocsa városa a főegyházmegye területén levő törvényhatóságok, az egyházmegye papsága, katholikus intézményei, a kormány, a minisztérium kiküldöttei készültek arra, hogy méltó külső keretben iktassák be *Várady* L. Árpádot, Kalocsa uj érsekét.

Az a megdöbbentő gyász azonban, mely hazánkat érte, a trón várományosának és erényekben ékes hitvestársának élete kioltásával, nem engedhette, hogy az öröm hangosan megnyilvánuljon.

A tisztelgések azonban még vasárnap délelőtt megtörténtek. Tisztelegtek az uj főpásztornál — a káptalan és a gremmiális papság.

Vasárnap délután érkeztek meg a fővárosi és vidéki küldöttségek tulnyomó részben. Ekkor azonban már megjött a szerajevói gyilkos merénylet pozitiv hire az érseki székhelyre és igy a tervezett ünnepségek negy része elmaradt.

Az érsek személyesen fogadta a pályaudvaron vendégeit, közöttük Jankovich Béla vallás- és közoktatásügyi minisztert, Ilosvay, Madách, Kazy, Vargha és gróf Klebelsberg Kunó államtitkárokat, kik azonban a merényletről érkező hirek után Madách kivételével az érseknél való tisztelgés után visszautaztak a fővárosba.

A gyászeset folytán elmaradt a város tervezett kivilágitása, az ünnepies fáklyásmenet és szerenád is. A kitüzött zászlókat a házakról bevonták.

Hétfőn reggel vette kezdetét a beiktatási ünnepség. Már fél kilenc óra előtt gyülekezett a papság a székesegyházban, — mig a meghivott előkelységek az érseki rezidencia előcsarnokában gyültek össze. Fényes keretek közt folyt le a szertartás, amely alatt nemcsak az egyházmegye papsága mutatta be hódolatát, hanem tisztelegtek az összes polgári és katonai hatóságok, valamint a különböző iskolák és intézetek.

Elsőnek a főegyházmegyebeli és az ország többi részéből érkezett országgyülési képviselők nevében Fekete Márton országgyülési képviselő üdvözlő beszédet mondott Ezután az idegon egyházmegyei káptalanok kanonokjai üdvözölték az érseket.

A váradi egyházmegye káptalansága nevében *Fetser* Antal felsz. püspök, dr *Kollányi* Ferenc jáki apát és *Vucskics* Gyula kanonok jelentek meg az érsek előtt. *Fetser* Antal meleg, szép beszéddel üdvözölte az érseket.

A küldöttségek fogadása után a főpásztor délben diszebédet adott vendégei tiszteletére az érseki aulában. Tekintettel a gyászra, felköszöntők nem hangzottak el. Az installáción megjelent küldöttségeket az érsek. a város két vendégfogadójában látta vendégül és közöttük is megjelent.

A VÖRÖS-KERESZT EGYESULET megalakulása.

943 tagja van az egyesületnek.

Vasárnap délelőtt 11 órakor alakult meg Nagyváradon a Vörös-Kereszt Egyesület, mint az Országos Vörös-Kereszt Egyesület városi választmánya. Az alakuló gyülésen a diszes hölgyközönségen kivül városunk vezető férfiai közül is számosan vettek részt.

Tizenegy órakor *Fráter* Imre igazgató-főorvos sajnálattal jelentette be, hogy *Hlatky* Endre főispán szembajára tekintettel nem vehet részt a gyülésen és hogy őt kérte meg a helyettesitéssel. Ezután a gyülést megnyitva nagy elismeréssel szól az egyesület fontos céljairól s röviden ismerteti azokat a nehéz feladatokat, melyeket háboru esetén az egyesület kifejt. Tudomására hozza a megjelent közönségnek, hogy Nagyváradon tulajdonképen nem uj eszméről van szó, mert itt már 1899-ben megalakult a Vörös-Kereszt Egyesület 506 taggal Beöthy László főispán elnöklete alatt.

Mielőtt a tulajdonképeni alakulásra térnének rá, *Konrád* Béla dr ismertette az 1899-ben alakult egyesület müködését, vagyoni állását. Az ismertetésből tudtuk meg, hogy Nagyváradon a Vörös-Kereszt Egyesület már dolgozott. Többek között létesitette a vasuti állomási sebesültek nyugállomását és a nagyváradi mentőállomást, melyhez egy kocsi felszereléséhez 5000 koronát adományozott.

Fráter Imre ezután kiemelte, hogy ezek szerint alakulásról szó sincsen csupán, a régi alvó egyesületnek a feltámasztásáról.

Konrád Béla felolvasta az egyesület alapszabályait, melyek elhangzása után a gyülés kimondta, hogy megalakitja a Vörös-Kereszt Egyesület városi választmányát.

A városi választmány saját kebeléből nyomban 40 tagu választmányt választott. Ezzel a gyülést Fráter Imre felfüggesztette és nyomban megnyitotta a választmányi ülést, melyre *Hoványi* Gyula dr javaslatára elnökül *Hlatky* Endre főispánt, társelnökül *Des Echerolles Kruspér* Sándornét, ügyvezető alelnökül dr *Fráter* Imrét, társalelnökül *Molnár* Gézánét választották meg.

Az egyesület tisztviselői kara a következőkből alakult meg: Titkár *Konrád* Béla, gondnok dr *Frankó* József, jegyző dr *Mayer* László, penztáros *Hoffbauer* Pál, orvos dr *Bozóky* Dezső.

A tisztikar megalakulása után az 1899-ben megalakult egyesület vagyonának megállapitására dr Fráter Imre, dr Hoffbauer Pál és dr Frankó Józsefet küldték ki. A mentőkocsi ügyének megvizsgálására Hlatky Endre, Frankó József dr és Fráter Imre drt választották meg. A vasuti nyugvó állomás felszerelésének megvizsgálására Hoványi Gyulát, Konrád Bélát és Fráter Imrét küldte ki a választmány.

A mentő bizottság tagjául Hoványi Gyulát, a nyugvó állomás biztosául Verzár István drt választották meg.

Végül az egyesület ügyrendjének elkészitésére Hlatky Endre, Lukács Ödön, Imrik Péter, Fráter Imre és Konrád Béla tagokat küldték ki.

Ezzel a választmányi ülés véget is ért és Fráter Imre elnök ujból megnyitotta a közgyülést. Örömmel jelentette be, hogy az egyesületnek jelenleg 943 tagja van. Ezt a szép tábort a Vörös-Kereszt önkéntes ápolónői gyüjtötték össze, miért is a közgyülés jegyzőkönyvi köszönetét fejezte ki a gyüjtőknek.

A közgyülés végén az elnök inditványára elhatározták, hogy az egyesület országos vezetőihez üdvözlő táviratot intéznek.

Tüzoltó kongresszus
Berettyóujfaluban.

40 éves tüzoltó jubileum.

Mozgalmas napja volt Berettyóujfalu közönségének vasárnap. Az ottani tüzoltó-egylet ünnepelte 40 éves fennállását a Biharmegyei tüzoltó-szövetség kongresszusa keretében, hogy ezzel is emlékezetesebbé tegyék a szép jubileumot.

Ez alkalomra nagy számmal sereglettek össze a vármegye tüzoltói. Nagyváradról *Lukács* Ödön tüzoltó-szövetségi elnök, dr *Sebő* Mihály, *Altnőder* Endre, *Örömy* Gyula, *Tátray* Sándor, továbbá a nagyváradi önkéntes tüzoltó-egylet tisztikara és a tüzoltózenekar és mintegy 50 önkéntes tüzoltó és 4 városi tüzoltó; a megyéből pedig Biharszentjánosról *Bojtor* István parancsnok, 17 taggal; Belényes, Politzer Győző parancsnok, 4 taggal; Darvas, Csapó Dezső par., 2 taggal; Derecske, Takács Antal par., 9 taggal; Mezőtelegd, gyári tüzoltóság, Bródy Jenő par., 5 taggal; Székelyhid. Tándly József par., 8 taggal; Szalacs, Márk Lőrinc par., 4 taggal; Váradszőllős, Szlafkay par., 12 taggal; Váncsod, Tóth Péter par., 3 taggal; Nagyszalonta, Borbély Imre par., 2 taggal és Földes hajdumegyei község önkéntes tüzoltó-egylet képviseletében 6 tag.

Lukács Ödön szövetségi elnököt és kiséretét a berettyóujfalui állomáson a már előbb kiutazott zenekar, továbbá a helyi és a váradi tüzoltók fogadták. *Habókay* Béla székelyhidi parancsnok meleg szavakban üdvözölte, amelyet szivélyesen köszönt meg Lukács Ödön elnök.

Óriási közönség fogadta az egész uton a községbe zeneszóval bevonuló tüzoltókat. Berettyóujfalu község apraja-nagyja az utcán volt s régen nem volt ebben az erősen fejlődő nagy községben ilyen élénk mozgalom.

Meglepte az idegeneket a község ifjaiból alapitott lövészcsapat, amely derekasan kivette részét a rend fentartásából.

Az összes tüzoltók a Kossuth-téren gyülekeztek, hol *Jezerniczky* Dénes főszolgabiró fogadta az elnököt és a vendég tüzoltókat.

A lövészcsapat kordont vont s a székelyhidi tüzoltó-egylet tagjai pompásan sikerült szergyakorlatot és egy támadást mutattak be egy képzelt tüzzel szemben. A tüzoltókat különösen az u. n. lajtrendszer lepte meg, mikor pár perc mulva a házaktól összehordott vizeshordók bőséges vizzel szolgáltak az oltáshoz. Ott a helyszinén sokan gratuláltak a kitünően bevált lajtrendszer feltalálójának: *Tándly* József szekelyhidi tüzoltó főparancsnoknak, aki különben országos tekintély a tüzoltás terén. A gyakorlatot Habókay főparancsnok vezette.

A lövészcsapat szintén igen szép gyakorlatot mutatott be. Kerekes parancsnoksága alatt.

Ezután a tüzoltók a Casino kerti helyiségébe vonultak a kongresszusra.

Lukács Ödön szövetségi elnök meleg szép beszédben üdvözölte a kongresszus tagjait. Fejtegette a tüzoltás ügyének fontosságát. Lelkesitőnek jelzi, hogy Biharvármegye közönsége és tisztikara támogatja az intézményt s üdvözli *Balogh* János m. főjegyzőt, mint a vármegye képviselőjét, *Jezerniczky* Dénes főszolgabiró, Berettyóujfalu közönségét és a 40 éves berettyóujfalui tüzoltó-egyletet. Bejelenti, hogy képviselve van 17 tüzoltó-egylet, 220 taggal.

Ezután dr *Habókay* Béla parancsnok olasta fel a berettyóujfalui tüzoltó-egylet nagy gonddal összeállitott 40 éves történetét, amelyért köszönetet szavaztak.

Balogh János az alispán nevében meleg, szivélyes szavakkal üdvözölte a jubiláns tüzoltó-egyletet s köszönetet mond a 40 évi müködésért és kijelenti, hogy a vármegye és az alispán a jövőben is támogatja az egyletet és a szövetséget, üdvözli a szövetség elnökét és annak tagjait.

Táviratilag üdvözölte dr *Miskolczy* Ferenc főispánt, *Fráter* Barna alispánt és özv. *Des Echerolles Kruspér Sándorné* zászlóanyát.

Bródy Jenő, a mezőtelegdi tüzoltó-egylet parancsnoka érdekes előadást tartott a robbanó szerek oltásáról.

A zárszámadásokat a kiküldött bizottság megvizsgálta és rendben találta.

Elhatározták, hogy a jövő évben Belényesben tartja meg kongresszusát a szövetség.

Apróbb felszólalások után a kongresszust az elnök fél 3 órakor berekesztette.

Ezután a városháza előtt felállitott lombsátorban 250 teritékü bankett volt, amelyen sikerült felköszöntőket mondtak: *Lukács* Ödön elnök, dr *Habókay* Béla, dr *Sebő* Mihály, *Jezerniczky* Dénes.

A Kath. Népszövetség ünnepélye.

Vasárnap délután 4 órakor tartotta a Katholikus Népszövetség juniusi ünnepélyét. A népszövetség tagjai nagy számmal gyültek egybe a Katholikus Kör Szent László-termében. A hatalmas tömeg elfoglalta a nagyterem egész nézőterét és a karzatokat s a rémes tragédiáról mit sem sejtve, vidáman beszélgetve várta az ünnepély megnyitását.

Dr *Krűger* Aladár, a népszövetség helyi igazgatója lépett a szónoki emelvényre s megrázó erejü szavakkal jelentette azt az irtózatos tragédiát, ami trónörökösünket és nejét érte Szerajevóben.

Erről a beszédről hétfői számunkban már megemlékeztünk.

A szónoklat mély hatást tett a hallgatóságra.

Ezután dr *Popity* János beszéde következett, ki a „Népszövetség és a választási jog“ cimen tartott nagyszabásu szónoklatot.

Felhivta, hogy a népszövetség tagjai igyekezzenek érvényesiteni választói jogukat, nehogy nemtörődömség, vagy feledékenység miatt a választók névjegyzékéből kimaradjanak. Hangsulyozza, hogy minden jognak kötelesség felel meg, s ezt mélyen átérzi a szövetség minden tagja. Nem ugy mint az a tábor, mely ellenünk foglalt hadállást, melynél a jog csak azt jelenti, hogy csakis az élvezetekhez van joga az embernek. Ezek az élet vize felületén felbukkanó alakok, kik csak azt lesik, hol találják meg a prédát, melyet elragadjanak. Nincs szükség közömbös lelkekre. Itt az ideje, hogy mindenki elfoglalja helyét a hadállásban.

A kiváló szónoki erővel ható nagyszabásu szónoklat után a szónokot sokáig ünnepelték.

Fleisz Elek szavalta el ezután E. Kovács Gyula drámai monológját: Árpád álma c költeményt. Fleisz Eleknek kellemes, csengő hangja van, mely kiválóan alkalmas volt, hogy ennek a tragikus erejü költeménynek szépségeit érvényre juttassa. Nagy tetszést aratott.

Egy bájos leány lépett aztán a dobogóra: *Vajnovszky* Vilma, ki zenekiséret mellett először egy klasszikus zenedarabot énekelt szépen iskolázott, gyönyörüen csengő hangon. Majd magyar darabot adott elő rendkivüli tetszés mellett.

Ezután következett az ünnepély programjának főpontja: „a vallásoktatás és a népszövetség,“ mivel a hivatalos szónokot a fővárosba visszaszólitotta hivatása, ennek a nagyfontosságu tárgynak megvilágitására ketten vállalkoztak: *Fetzer* József a papnevelő intézet lelki igazgatója és dr *Papp* Károly ügyvéd.

Fetzer József a radikálizmusnak uj jelszavával foglalkozik. „A vallást ki kell küszöbölni az iskolából és a családi otthonba kell utalni.“ Ez a radikális jelszó. A miniszter kijelentette, hogy e törekvés Magyarország törvényébe ütközik. De ezt a kérdést paragrafusokkal elintézni nem lehet. Kell, hogy a közvélemény ereje verje viszsza ezt a törekvést, mely a vallás ellen irányul. Ha ez megvalósulna, nemzedékek nőnének fel vallástalanul. Mert hogy lehet kivánni azt, hogy az a fáradt munkás oktassa fiát a vallásra egész napi munkája után?

Ezek a radikális elemek nem is tudják, hogy mit tanit az a vallástan, amelynek kitiltását kivánják az iskolából. Tárgyalja aztán a tizparancsolatot a társadalmi életre vonatkoztatva. Az egész társadalom megváltoznék, ha ezek a törvények jutnának uralomra minden ember cselekedetének.

Az egész kulturának hátrányaira lenne, ha az iskola meg nem tanitana ezekre a nagy igazságokra.

A nagy közvetlenséggel, mély meggyőződéssel elmondott beszéd megmutatta, hogy Fetzer Józsefben egy nagykészültségü szónokot nyert városunk katholikus társadalma.

Utána dr *Papp* Károly terjesztette elő a határozati javaslatot. A vallás kiküszöbölése az iskolából azok eszméje, kik ezzel akarnak csapást mérni a vallásra. Ezt a törekvést azonban letagadják.

Mi vallásunkat védjük, mikor tiltakozunk ez ellen a törekvés ellen. De ugyanakkor ezt a mi szegény hazánkat is védjük, mely alig lenne képes elviselni azt a csapást, melyet ezek a romboló eszmék okoznának. Felszólitja a szülőket, hogy tiltakozzanak ezek ellen a romboló törekvések ellen.

Felolvassa a következő határozati javaslatot:

Felszólitjuk az összes hithü szülőket, hogy az iskolai vallástanitás ellen intézett támadás pillanatában saját hatáskörükben erélyesen tiltakozzanak és a vallásos nevelés biztositásáról gondoskodjanak.

Már most kijelentjük, hogy azon tanitókat, a kik a hitvallásos oktatás ellen izgatnak, gyermekeink nevelésére méltatlanoknak tartjuk.

Mivel pedig az iskolai vallásoktatást törvényeink rendelik el, elvárjuk a törvényhozástól és a törvények végrehajtóitól, hogy a törvényeket oltalmukba veszik és rendelkezéseiknek érvényt szereznek.

A jelenlevők nagy lelkesedéssel jelentették ki, hogy hozzájárulnak a határozati javaslathoz.

Dr *Krűger* Aladár ezután kérdést intézett a hallgatósághoz: igaz-e, hogy a népszövetség tagjai közül többen beléptek a radikális-pártba mint a Világ irta? Igaz-e, hogy akadt sorainkban közönséges áruló? Az egész terem viszhangzott a tiltakozástól: nem igaz! (Mai referádánkból kitünik, hogy a radikális párt gyülésén keresztény ember is alig volt, de népszövetségi tag éppen nem.) Majd köszönetét fejezi ki a szónok a jelenlevő dr *Karácsonyi* János kanonoknak, ki mindig megtiszteli a népszövetséget jelenlétével. Az egész terem lelkesen éljenezte dr Karácsonyi Jánost. A szónok lelkesitő szavakkal végezte be beszédét s az ünnepélyt bezárta.

Közös minisztertanács Bécsben.

Bécs, junius 30.

A mai nap folyamán közös minisztertanács lesz, amen megjelenik Stürghk osztrák miniszterelnök, valamint gróf Tisza István is.

Burg Ferdinándot viszahelyezik méltóságába.

Bécs, junius 30.

A király Burg Ferdinándot, aki lemondott főhercegi méltóságáról, visszahelyezi összes katonai rangjába.

Uri fehérnemü, «FOWNES» kesztyü, «Habig» kalap, eredeti ANGOL CIPŐ

egyedüli raktár

Róth M. Utódánál.

HIREK

* **Főuri vendégek a megyéspüspöknél.** Gróf *Blankenstein* Pál feleségével és gróf *Merán* János v. b. t. t. tegnap délelőtt érkezett gróf *Széchényi* Miklós megyéspüspök látogatására. A főuri vendégek tegnap este utaztak el.

* **Személyi hir.** Singláry Gyula Máv. forgalmi főnök szabadságáról tegnap hazaérkezett és hivatala vezetését átvette.

* **A vármegye virilisei.** A vármegyeházán tegnap kezdték meg az 1915. évi legtöbb adót fizetők névjegyzékének összeállitását. A virilisek névjegyzéke alapján állitják majd össze a közigazgatás államositásában megkivánt megyebizottsági taglétszám felét.

* **Nagyváradról a Szentföldre.** Hosszu utra kelt Nagyváradról társadalmunk két köztiszteletben álló tagja. *Szilágyi* Dózsa premontrei tanár és *Gálffy* Sándor főreáliskolai hittanár a nyári szünetet majdnem két hónapig tartó utazásra használják fel. Tegnapelőtt utaztak el Nagyváradról s utazásuk célja, hogy beutazzák Egyptomot és a Szentföldet. Konstantinápolyon keresztül térnek haza.

* **A Patronage IV. kongresszusa.** A Patronage kongresszusának vezetősége tegnap értesitette Biharvármegye törvényhatóságát, hogy a Patronage az idei IV-ik kongresszusát Kolozsvárott fogja tartani. A kongresszus szeptember 9, 10, 11-én lesz. Biharvármegye képviseletében *Fráter* Barnabás alispán, akadályoztatása esetén *Verner* Kálmán árvaszéki elnök jelenik meg az érdekesnek s jelentőségteljesnek igérkező kongresszuson.

* **Kinevezések a helybeli postaigazgatóságnál.** A kereskedelmi magyar kir. miniszter a közelmult napokban kinevezte posta- távirda titkárokká a VIII. fizetési osztályba: *Guta* Elemér segédtitkár, kerületi biztost és dr *Bolkis* Győző segédtitkárt; segédtitkárrá, a IX. tigetési osztályba dr *Fehérházy* Endre fogalmazót.

* **A hajdudorogi egyházmegye első kanonokainak installációja.** Debrecenből irják: A római szentszék és az apostoli király együttes elhatározása folytán a hajdudorogi püspökség szervezését kimondó határozat, melyet közönségesen Ehristifideles bulla néven ismerünk, a hajdudorogi püspök mellé hat tagu káptalant rendelt. Egyelőre az apostoli király f. é. május 20-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával az olvasó-kanonoki stallumra Damjanovich Tivadar kékényesdi esperes-lelkészt, az éneklő-kanonokságra Bányay Jenő mármarosszigeti hittanárt, az őrkanonokságra pedig Mitrovich Elek nagykárolyi magyar esperes-lelkészt nevezte ki. Vasárnap reggel fél 9 órakor a püspök az uj kanonokokat kihallgatáson fogadta, majd kocsira ülve, az Attila-téri görög katholikus templomba hajtattak. A templom ajtajánál Papp Gyula lelkész várta a főpásztort, aki a diákonus nyujtotta szenteltvizhintővel meghintette önmagát, azután harangzugás közepette bevonult a templomba. Itt ment végbe az előirt ünnepélyes szertartások közt az uj kanonokok beiktatása. Az uj kanonokok még a délelőtt folyamán együttes látogatást tettek Gróh Ferenc debreceni római katholikus prépost-plebánosnál. Délben Miklósy István püspök az uj kanonokok tiszteletére ebédet adott.

* **Papszentelés.** Péter-Pál napján szentelte áldozó papokká gróf *Széchényi* Miklós megyéspüspök *Palóczy* János, *Paulig* Béla és *Glatz* Mihály végzett theologusokat. A szentelés megható szertartással a székesegyházban ment végbe. Az uj misések délben a megyéspüspök vendégei voltak ebédre. Palóczy János Tiszaörsön julius 2-án mondja első miséjét, Paulik Béla pedig julius 5 én Mezőhegyesen. Glatz Mihály itt, Nagyváradon mondja első miséjét julius 2 án, reggel 8 órakor a Szent Vince-intézetben, melynek növendéke volt. Manuduktora *Fetser* Antal fsz. püspök lesz, az ujmisés nagybátyja.

* **A Kereskedelmi Csarnok közgyülése.** A Nagyváradi Kereskedelmi Csarnok vasárnap délután tartotta székházának nagytermében 44 ik közgyülését. Reismann Mór kir. tanácsos elnökölt. Üdvözlő szavai után dr Fleischer Béla főtitkár terjedelmes jelentésben számolt be a Csarnok évéről, különösen két nagy fontosságu akciójáról, a női felső kereskedelmi iskolai és a nagyváradi tőzsdebiróságért. A zárszámadás és a költségvetés elfogadása után megalakitották az uj tisztikart. Elnök lett Reismann Mór, másodelnök dr Hoványi Géza, alelnökök: Hofbauer Pál, ifj. Moskovits Mór, dr Popper Akos (uj), házgondnok: Aufricht Mór, pénztáros: Balogh Béla. — Ugyancsak egyhangu választások utján töltötték be a megüresedett választmányi tagságokat. A választmány tagjai lettek: Deutsch K. Ignác, Dióssy Lajos (uj), Kereszt Kornél (uj), Roóz Sándor, Rosenberg Izsó, Schönberger Armin (uj), Markovits Aurél, Perlesz József (uj), Schönfeld Lajos (uj.) Számvizsgálók lettek: Barta Sándor (uj), Láng József, Reichard Dezső (uj)

* **Pusztitó vihar a belényesi járásban.** Hétfő délután pusztitó vihar vonult végig a belényesi járás területén. A vihar a délutáni órákban tört ki s bár alig tartott fél óráig, oly sok kárt okozott, hogy a lakosság alig fogja kiheverni. Különösen félelmetes erővel dühöngött a zivatar Magyarremetén, ahol tizenháromszor csapott le a villám és több szalmakazalt, házat, fát gyujtott fel. A remetei erdő legelőn a tárkányi gazdáknak volt kint a marhaállományuk. A villám háromszor sujtott a jószágok közé és nyolc ökröt ütött agyon. A kár igen nagy.

* **Nyilatkozat.** A Szabadság vasárnapi számában az áll, mintha én a Biharmegyei Nemzeti Kaszinó megürült könyvtárnoki állására pályáznék. Kijelentem, hogy a sokkal érdemesebb és kipróbált pályázókkal szemben szerénytelenségnek tartanám magam részéről a választási küzdelmet fentiekkel szemben felvenni, annál is inkább, mert hiszen a Kaszinónak mindössze csak 4 éves tagja vagyok. Dr *Böszörményi* László, ügyvéd.

* **Az Ardos-féle munkaiskola kiállitása.** Hétfőn délelőtt 11 órakor nyilt meg az Ardos-féle munkaiskola kiállitása, az iparostanonciskolai bérhelyiségben, Reáliskola u. 1. sz. alatt, a munkaiskola jelenlegi ideiglenes helyiségében. Több izben irtunk már az Ardos-féle iskoláról, amely igazán hézagpótló intézmény nálunk. Értékes, szép iparmüvészeti dolgai, a szebbnélszebb fa és fémfaragások, faégetések, valódi diszei lehetnek minden lakásnak. Középiskolai és ipariskolai tanulók munkái vannak kiállitva finom, szép, ügyes dolgok, kezdve a legegyszerübbtől, a legértékesebb, igazán müvészi kidolgozásokig. A kiállitást a közönség figyelmébe ajánljuk.

* **Eljegyzések.** Dr Wallner Ödön megyei főügyész bájos és müvelt leányát, *Ibolykát* eljegyezte *Rongelhann* Lajos a káptalani uradalom kiváló képzettségü főtisztje. — Mertz János bőrkereskedő leányát, Irénkét eljegyezte dr *Szentmiklóssy* Imre, a rendőrség ambiciózus tisztviselője. — *Pajor* Erzsikét, Pajor Kálmán debreceni táblai tanácselnök kedves és müvelt leányát eljegyezte dr *Böszörményi* Béla kir. albiró, tartalékos tüzérhadnagy, a jog- és államtudományok doktora.

* **Postaügynökségek.** Biharvármegye *Tataros* község küldöncjárata 1914. évi junius hó 9 ikével ideiglenesen megszünik és az ezen postaügynökség kézbesitő körébe tartozó Felsőtótfalu, Bogdánszovárhegy és Tataros, Orvisel és Varaszó tanyák hagymádfalvai posta és távbeszélő hivatal postai kézbesitő kerületébe lesznek beosztva. — A *Bélkirálymező* községben müködött és a mult évi április 22-ével megszüntetett postaügynökség folyó évi julius hó 1-én ujból életbelép. A postaügynökség kézbesitési köre Bélkirály, Bélkirálymező, Bélrogoz, Kislaka és Sajád községekre terjed ki.

* **Fővárosi müvészek és müvésznők Nagyváradon.** A Vigadó mozgó variete ismét leszerződtette a főváros legjobb müvészeit és müvésznőit. Virágh Jenő a Royal orfeum, Arányi József a Király szinház, Jencsey Lili és Virághné a Royalorfeum tagjait és Vágó Gézát és Almássy Böskét nyerte meg az igazgatóság. Modern táncok, dalok, alakitások tréfák bohózatok kerülnek szinre. Előadják *Göre Gábor Nully* Váradon cimü kacagtató vigjátékot, a Kutyamesét, Fondolatolvasás stb. stb. A kitünő társulat 5 napig marad Nagyváradon.

* **Házasság.** *Dajkovits* Gréte zongoratanárnőt e hó 27-én vezette oltárhoz *Csákon Wingron* Endre temesmegyei körjegyző. Dajkovits Gréte a kiváló nagyváradi fényképész leánya.

* **Kelsey Archibald.** *Kelsey Archibald angol nyelvtanár* egy hónapra Londonba utazott.

* **Köszönetnyilvánitás.** Mindazon kartársaknak, jó barátoknak és ismerősöknek kik szeretett fiunk, illetve testvérünk végtisztességtételén jelenlétünkkel fájdalmunkat enyhiteni igyekeztek, fogadják ezuton hálás köszönetünket: *a Sticz-család.*

x **Kiadó lakások.** Szacsvay-utca 11. számu házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel f. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

x A legujabb **párisi kalap-ujdonságok** egyedül KOHN HELÉN kalapüzletében kaphatók. Nagy Sándor-utca (Weiszlovich-ház), ahol nagy választék áll a hölgyközönség rendelkezésére a legizlésesebb és a legujabb divatu kalapokban igen olcsó árakban. A Szigligeti-szinház müvésznőinek kalapszállitója. Atalakitásokat modellek után vállal.

x **Kiadó lakások.** Szőllős-utca 12. szám alatt két szobás lakás a hozzá tartozó mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. — Ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Hattyu-utca 35. sz. alatt egy szobás lakás mellékhelyiségekkel együtt azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Tak.-pénztár r.-t-nál, Kossuth-utca 6.

x **Egy keresztény** iparos keres felügyelői, raktárnoki, bankszolgai vagy ehhez hasonló állást óvadék mellett. Cim a kiadóhivatalba.

x **Szerencsétlen gondolat** izzadó lábra zsiros kenőcsöt kenni, tönkre teszi a harisnyát s az amugy is nedves láb a megolvadt kenőcsben cupog. Száritórá van szükség s mi szárit jobban mint a por. Egy igen szerencsés összetételü olasz port árul az „Ujvárosi drogueria“ lábizzadás ellen, 70 fillérért egy nagy dobozzal.

* **Ingatlan eladás.** Nagyteleky-utca 31 szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x Egy nagy **raktárhelyiség** a Szacsvay-utca 11. számu házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

x **Minden hóban**, úgy julius hó elsején is postások, vasutasok, magánhivatalnokok, katonaság és privát családok régtől fogva füszer vásárlásaikat angró árak mellett Aszódy Mihály Kossuth-utcai főüzletébe és Rákóczi-uti fiók-üzletébe szerzik be. Befőzésre egy vaggon fehér törmelék cukor érkezett, ezen cukor a gyümölcsöt konzerválja és soha el nem romlik. Megemlitésre méltó, hogy minden háztartásban hosszu évek óta Aszódy 8-féle zamatu pörkölt kávéit isszák, mely izre és zamatra utánozhatatlan. Szalámi, ementhali sajt, liptóituró, vaj, méz, dzsemek kakaó, csokoládé, szilva, kétszersült, teák, rumok, cocnag, szardiniák és Kugler Gerbeaud cukorkák a vásárló közönségnek angró árban számittatnak. Pontos és előzékeny kiszolgálás Kossuth-utcai telefon 635. Rákóczi-uti telefon 610 sz.

x **A legjobb akarattal kérem** győződjön meg a világhirü Rádium Bohémia Japán Roma hegedü hur különlegességeimről Gramofon lemez ujdonságok Király, Fedák, Rózsa, Környei, Fráter nagysikerü felvételei. Saját készitményü modern cimbalmok, gramofon, hegedü és az összes hangszerek javitása olcsón. SIMON GYULA Rákóczi-ut 22. hangszerkészitő.

x **Petőfi-utca végén** a Törköly-mérő-ut 114. sz. alatt két egyszobás lakrész május 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál, Kossuth-utca 6.

x **Kossuth-utca 2. sz. házban** a volt Szichta, valamint Tóth Zsigmond-féle üzlethelyiségek azonnal kiadók. — Ugyanott az emeleten egy kétszobás udvari lakás hozzátartozó mellékhelyiségekkel május 1-re kiadó Értekezhetni a Polgári takaréknál.

„The Roosewelt Schoe“
amerikai cipők
12·50 és 16·50 kizárólag
Reichard Dezső
cégnél
Rákóczi-ut Orsolya zárda épületében kaphatók.

A legszebb kézimunkák
Tátray cégnél
Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

x Női fehér vászon fél cipő americai forma bőr sarokkal gombos, füzős, kivágott, spangnis 5 korona, szarvasbőr női fél cipő, finom női bőr fél cipők minden szinben 5 korona. Szandál 20—25 számig 2 korona, 26—28-ig 2 K 60, 29—34-ig 3 K 20, 35—43 4 K. Férfi chevrau americai cipő 10 K. Kalapok uri divat cikkek fehérnemüek legolcsóbb beszerzési forrása FEKETE JENŐNÉL Szent János-utcán Kis Pipa vendéglő mellett. Telefon 13—70.

Fogak és fogsorok ugy kaucsukba mint aranyba foglalva szájpadlás nélkül, továbbá arany koronákat, csapfogakat, hidmunkálat fog és gyökér huzás és tartós fogtömeséseket készit
Engel Bezső,
vissgázott fogtechnikus.
N.-Várad, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

NYILTTÉR

Reisz Miksa
butorgyára BÉKÉSCSABA NAGYVÁRAD,
Rákóczi-ut 14. szám.

Üzemünket tetemesen kibővitettük, ennek folytán elismert elsőrendü készitményeinket — minden versenyt kizáró olcsó árban szállithatjuk.

TELEFON: 9—04. SZ.

IRODALOM

Uj Idők. Herczeg Ferenc a legujabb száma elbeszélését irt, melynek Fekete kutya a cime. Horkayné ötletes, csipős csevegéseiben az elmult hét aktualitásai tükröződnek vissza. A lap élén Malonyay Dezső uj társadalmi regényet, a Virtus-t találjuk, melyhüz Márton Ferenc müvészi rajzokat készitett. Farkas Pál folytatja népszerü érdekes regényét. Szász Zoltán eleven cikkében társadalmi kérdést tárgyal. Gáspár Ferenc pedig uj világköruti sétájában a Táblahegyet ösmerteti. Az idegen irók rovatában Pierre lelke cimü novellát találjuk. Verset irtak Kosztolányi Dezső, Juhász Gyula, Krüzselyi Erzsike, Számadó J. cikke Budapest, Wild-Westjéről, Krudi Gy. hangulatos leirása a nyárelőről, Kilányi Gy., Tábori K. apróbb cikkei, Harland uj regénye: Prospero baráiom, tarkitja még a lap szövegrészét, mig a képek közül megemlitjük Mühlbech Károly tréfás rajzait, továbbá a Vilmos császár konopisti látogatásáról, a lerombolásra kerülő tatai Eszterházy-szinházról, a szegedi fogadalmi templomról. Bartha Miklós sirjáról és a vasárnapi sportnapról készült képeket emlitjük meg.

Nagyvárad város és Biharmegye közönsége ő Fensége a trónörökös és neje elhunyta alkalmából a gyász jeléül házaikat

gyászlobogóval
látják el.

Ezen gyászlobogók megrendelhetők és készen kaphatók

BOROS

papirkereskedésében Nagyvárad, Kossuth-utca 10. szám. Telefon szám 284.

1 drb 2 1/4 méteres gyászlobogó gyászrojttal és feketerudda **7·50** K.
1 drb 2 1/2 méteres gyászlobogó nehéz posztó szövetből gyászrojttal és fekete ruddal **13** korona.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Buza októberre — — —	12,65
Buza 1915. áprilisra — —	12.96
Rozs októberre — — —	9.24
Zab októberre — — —	7.59
Tengeri májusra — — —	7.33
Tengeri juliusra — — —	7·54
Tengeri 1915. május — —	7.35

Budapesti értéktözsde.

Magyar hitelrészvény —	778.—
Osztrák hitelrészvény —	601.50
4%-os koronajáradék —	79.95
Osztr. magy. államv. —	687.50
Jelzálogbank — — —	395.—
Leszámitoló és pénzváltó —	482 50
Hazai bank — — — —	270.—
Magyar bank — — —	482.50
Keresk. bank — — —	3755.—
Rimamurányi — — —	614.—
Salgótarjáni kőszén — —	676 50
M. Ált. Kőszénbánya —	998.—
Közuti vasut — — — —	578 75
Városi villamos — — —	309.25
Adria — — — — — —	570.—

A szerkesztésért felelős:
Dr KRÜGER ALADÁR.

A Nagyváradi sör jó és olcsó!

Hasonlitsa össze más sörökkel és **birálja meg**

előitélet nélkül

meg fog győződni arról, hogy

szükségtelen más sört drágábban vásárolnia

Telefon: gyár 439. sz., városi iroda 471. szám.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár R.-T. Nagyvárad, Bémer-tér.

Tüz- és betörésmentes pénztárszekrények (safes) bérbeadása

Ujonnan épült intézeti helyiségünkben létesitett **safe-deposit osztályunkban** különféle nagyságu pénzszekrények (safes) csekély dij ellenében bérelhetők.

Ezen pénz-szekrénykékben a bérlő fél értéktárgyait saját zárja alatt, önmaga kezelhet és eeknek megőrzésére a legmesszebb menő biztonságot és kényelmet találja.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

Értesités.

Rákóczi-ut 7. szám alatti helyiségben levő kötött és szövött **áruraktár** teljes eladása **m. hó 22-én hétfőn reggel 8 órakor megkezdődött.**

egy divat raktár vétele folytán eddig még nem létezett

olcsó árak

mellett eladásra kerülnek különféle gyapju és mosó kelmék, himzett batisztok, blousok, pongyolák, női és férfi fehérnemüek, vásznak, zsebkendők, harisnyák, napernyők, fürdőköpeny és ruhák, pipere cikkek, nyakkendők, kalapok stb.

Az eladás naponta 8-12-ig. 2-8-ig.

Viszonteladók csak reggel 9 óráig vásárolhatnak.

Csépléshez, gőzekéhez és mindennemü **IPARI** célokra leggazdaságosabb elsőrendü **SZENEKBEN** előnyös ajánlattal szolgál azonnali és későbbi szállitásokra

Ujvári József szénnagykereskedő
Nagyvárad, Szinház-utca 4.
Interurban telefon-szám 431.

Belépési felhivás

A Magyar Takarékszövetkezet X. évtársulatába való belépésre.

A Magyar Bank kebelében müködő „Magyar Takarékszövetkezet"

1914. év julius hó 1-én megnyitja

X. évtársulatát,

melyre az igazgatóság ez uton hivja fel Nagyvárad város és Biharvármegye közönségének figyelmét.

Az uj évtársulatba való belépés 3 éven át hetenként fizetendő 20 filléres üzletrészek lejegyzésével történik, melyek tetszésszerinti számban jegyezhetők.

Belépések a Magyar Bank r. t. (Szent László-tér Sas-palota) helyiségében a hivatalos órák alatt bármikor eszközölhetők és egy heti befizetés után mindenki megkapja a nevére kiállitott befizetési könyvecskét.

Vidéki befizetések portómentesen postatakarék pénztár utján eszközölhetők.

A szövetkezet célja tagjait apróbb betétek utján való takarékosságra buzditani, a tagok esetleges hiteligényeit a legjutányosabban kielégiteni és az igénybe vett hitel visszafizetésére könnyü módot nyujtani. A szövetkezeti tagok a teljesitett befizetések 4/5 részét minden kezes nélkül bármikor előnyös kamattétel mellett kölcsön vehetik. A szövetkezeti tagok a befizetett tőkéjüket a reá eső üzleteredmény részesedéssel együtt (minden egy koronás üzletrész után K 11.) megkapják.

A beiratások alkalmával minden 20 filléres üzletrész után 5 fillér beiratási dij fizetendő. Késedelmes befizetéseknél pedig amennyiben a tagok a késedelmet idejekorán pótolják, késedelmi illetéket nem fizetnek.

A Magyar Takarékszövetkezet igazgatósága.

Müszaki harisnyakötőde
Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 2.
(Ausländer férfiszabócég után.)

KÉSZIT uj férfi fuszekliket és női harisnyákat a legdivatosabban, igen tartós kivitelben és olcsó árban. Elvállal fejeléseket s javitásokat, valamint azsur- és muslin-harisnyákat, kivágott cipőkhöz a legmegbizhatóbban készit. Egy próbarendelés meggyőz mindenkit a harisnyák jóságáról. Az üzlet 14 év óta áll fenn. Sok pénzt megtakarit ha harisnyáit

Lippner Marknál szerzi be.

Ha nincs megelégedve szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT GY. és T..RSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi ont az ottani szolid, első, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák **24 óra alatt.** Vidékről egy beküldött öltönyről uraí készitek. Valódi angol szövetek.

Pelyi es vidéki telefon 930

Első nagyváradi cementipar.

Készitek granitó, terazzó, mükő és minden e szakmába vágó munkálatokat, házi csatornázásokat a városi mérnöki hivatal előirása szerint, személyes felügyeletem mellett. Kivánatra angol closet berendezéseket a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett a leglelkiismeretesebb és legmesszebb menő jótállás mellett készitek. A nagyérdemü közönség becses pártfogását kéri tisztelettel

NUTTA JAKAB

cement és betonmüvek vállalata.

Szanisló-utcza 67. szám. (Saját ház.)

Szölömoly ellen az egyedüli biztos szer a **BAGOL.**

Kapható:

KONDOR DEZSŐ

cementkereskedőnél,

Nagyvárad Nagypiac-tér 1. sz.

(Füchsl-palota.)

Kevés pénzért sok mindent vásárolhat, és pedig:

női harisnyák, párja 30 fillértől, selyem harisnyáig
férfi zokni „ 28 „ „ zokniig
gyermek harisnya kötött 20 fillértől. Női férfi fehérnemüek zsebkendők, ridikülök pénzerszények, ernyők igen olcsó árért. Himzés valódi klöpli csipkék.

Férfi gallér darabja 10 fillér,

csak mig a készlet tart. Vidéki rendelések utánvét, viszont eladóknak engedmény, meg nem felelőért a pénzt visszaadjuk.

Klein Sándor és Társa

Rákóczi-ut 14.

Értesitjük t. feleinket, valamint a t. közönséget, hogy a

Bècsi biztositó társaság

biharmegyei főügynökségét átvettük és a biztositó irodát helyiségünkben (Rimanóczy-utca 6. sz.) rendeztük be, hol mindennemü biztositás u. m.

tüz, jég, betörés, üvegtörés, szállitmány és életbiztositás

a legelőnyösebb feltételek mellett köthető.

Ugyancsak átvettük a

Provident'a biztositó társaság

főügynökségét is, melynek minden ágazatát u. m.

baleset, automobil és géptörés elleni és szavatossági biztositásokat

kultiválni fogjuk.

A t. érdeklődő feleknek minden felvilágositással készséggel szolgálunk (Telefon: 840. szám.)

Nagyváradi Kereskedelmi és Forgalmi bank részvénytársaság.

JOHANN MARIA FARINA

GEGENÜBER DEM RUDOLFSPLATZ.

Ezen cég kiváló gyártmányai az egyedül valódi **kölniviz, kölniviz-szappan és puder** minden jobb drogueriában, illatszer és gyógytárban kapható.

Ügyeljünk a pontos cimre **JOHANN MARIA FARINA Gegenüber dem Rudolfsplatz.**

Minden hasonlónevü utánzatot utasitsunk vissza.

Főraktár Nagyváradon: **Farkas István** drog. és **Darvas István** Ujvárosi drog. (Sas pasage.)

Magyarországi képviselő: Holzer Emil Zoltán, Budapest, VIII.

Szent László (Püspök) Gyógyfürdő

Nyári gyógyhely Nagyvárad mellett **Európai hirü 41° C. meleg természetes hévviz.**

Javalva van, az ürületek és izmok csuzos bántalmainál, idült és különösen savas izületi lobroknál, csonttörések és visszamaradt vastagodásoknál, idegbajoknál, melyek rheumatikus alapon keletkeztek, vesekövek eseteiben, májbajoknál, végre női bajoknál. Állandó fürdő orvos. Különböző igények szerint berendezett nagyszámu szobák árai K 1·60-tól K 8-ig váltakoznak. Gyógyterem hirlapokkal, zongora, könyvtár és tekeasztal. Terraszok szép kilátással. Sétahelyek a fürdőtelepen és a mellette elterülő őserdőben és fenyvesben. Az erdőben jó tekepálya és lawn-tennis. Tükör- és kádfürdőkön kivül mórfürdők is vannak rendszeresitve. Modern uszoda uszás tanitással és homokkurával. Legszebb kiránduló hely. Elsőrendü zene. Kitünő konyha. Villanyvilágitás. Telefon. Interurbán.

Kényelmes vasuti összeköttetés.

Dancs István.

Prospektust kivánatra küld a bérlőség.

Egész nyáron Kakuczi János hirneves erdélyi zenekara hangversenyez.

Szent László-nyomda részvénytársaság, Nagyváradon.